

TIZ ÉV ALATT.

(1875-1885.)

KÖLTEMÉNYEK.

**IRTA
PÓSA LAJOS.**

**SZEGED.
A SZERZŐ TULAJDONA.
1886.**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2010
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-411-0 (online)
MEK-08226

NÓGRÁDI PAP GYULÁNAK,
A JÓ BARÁTNAK

szeretete jeléül
A SZERZŐ.

TARTALOM

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

A galambok.
Kaczor király.
Szent Péter.
A kis kakas meg a török császár.

APRÓ TÖRTÉNETEK.

Galambos Lidi.
Obsitos katona.
A rózsakirálynő.
Bocsánat.
Ismertem...
Egy arczkép.
Bodon Andris.
Boldogság.
A költő ebédje.
Vályi Kovács Ferencz.
Légyott.
A virágáros leány.
Az apáca.
Levél.
Az apa és leánya.
A menyasszony.
Az aranyoskúti szegény juhász lánya.
A szüzi korona.
Tél virága.
Siró kút.
Dal a libapásztor lányról.
A rab.
A gulyás leánya.
Domboldalon...
Büszkén áll...
Téli napsugár.
Titkos könny.
Bölcső és koporsó.
„Nincsen idehaza!”
Török Anna.
Prédikáció.
A Maros ölé.
Ereklyék.
Az a fehér kendő.
Titkos bú.
Hazajöttek...
Esketés.
Bús harangszó.
A szécsi molnármé.
Sors.
A falu bolondja.
Temetés.
Százszorszép Juliska.
Szegény zenész...
Féltett kincs.

A kis árva.
Az özvegy akácza.
Altató.
Megsirattam.
A számóczás leány.
A csöndes ház.

VEGYESEK.

Beköszöntő.
Önéletrajz.
Az én lakásom.
Az én aggódó anyámnak.
Az ember csak egyszer él!
Kétezer éve...
Petőfi.
Kár volt nekem...
Peták Mihály.
A nyomorhoz.
Dal a hazáról.
Emlékezés nagyanyámra.
Oh, szerelem!
Kérdezgetem, tudakozom...
Nem vagyok én király...
Örök szerelem.
Boldogtalan vagy...
Kétség.
Oh ne hulljon!...
Juczi néni.
A kis gyűrűs legény.
A mig élek, mindig bánom...
Türelemmel küzd az ember.
Egy veszendő barátomhoz.
Egy kis gyermek halálára.
A szegény szent ember.
Itthon.
Altató dal.
A bátor katona.
Kati néni.
A kis honfi.
Balambán.
Egy tengődő barátomnak.
Álom és való.
A czipőtisztító.
Édes anyám betegágyánál.
Temető az ember szíve.
A modern költő.
A sziv.
G. F. sirjánál.
Bucsu Sárikától.
Csak az én szívem fáj.
A cifra szerető.
Balog partján van egy falu...

Nyugalomvágy.
A vad poéta.
Nem bánom én...
A kis Alisz.
Szerelmes a patak...
Negyedik Napoleon.
Elfáradva.
Nógrádi Pap Gyulának.
Hajdan kor.
Fekete Borbála.
Integettek, marasztaltok...
Elmaradt az édes otthon...
A dalos béka.
Czigányélet.
A szegedi árviz évfordulóján.
Betegen...
Félhomályban...
Bucu az ó évtől.
Bölcső és koporsó.
A kis Ferike.
Benke Pistának.
Homok...
Esik a hó.
Felhők.
Az ajnácskői erdőben.
A radnóti harangláb.
Az élet.
A szurdoki juhász.
A vásárban.
Mikszáth Kálmánhoz.
A bükkösben.
Száll az élet...
Szemere Miklós.
Bucu.

Télben.
A tél.
Feledés.
Isten háza mellett.
Tünődés.
Francziaországhoz.
Lessepshez.
Erdély.
Petőfi.
Pataki Piroska.
Bucu Szegedtől.
Az én könyvem.
Hugo Viktor.
Ifjúságom.
Megállj, megállj...
Mit is mondott Anakreon?
Hársak alatt...
Ha majd eltemetnek...
Oh költészet!
János doktor.
Mindhiába...
Szeretem...
Vége, vége!
Isten veletek, magas jegenyék!
Szeged.
A lengyelek.
Ne szállj, lelkem, ne szállj!
No, no, fejem!
A szegedi kántor.
Nem kell nekem koszorutok...
Hosszu út.
Falun.
Egy koporsó.
Lelkemhez.

Tün az idő könnyű lepeként,
Viszi a sok szép, tarka reményt,
Vele száll a szív csillaga, napja,
Lebegő, suhogó szárnya ragadja.

Pislog a lámpa, görnyedezem.
Zengő barázdán függ a szemem,
Toll az ekém, le, mélyre hasítja -
De mit ér! nem szól fenn a pacsirta!

Százszor, ezerszer jobb a napon
Szántani, vetni ős ugaron!
Sárga kalász reng végig a rónán,
Szebb koszorunak, mint a borostyán!

Illan az élet, rózsá lehull,
A dal is elszáll nyomtalanul...
Új ivadék szánt egyre tovább,
Szántja a költő szíve porát.

ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYEK.

A galambok.

Egyszer egy időben,
Szép dalos mezőben
Volt egy kis fehér ház,
Kerek falu legvégén.
Gólyafészek tetején -
Volt egy kis fehér ház.

Kelepeld el, gólya,
Ki volt a lakója
A kis fehér háznak?
Csizmadia, figurás,
Felesége, senki más,
A kis fehér háznak.

A lányok, menyecskék
Akkor is szerették
A karmazsin csizmát,
Mester uram - trillala!
Varrogatta - ihaja!
A karmazsin csizmát.

Hitvese negédes,
Pávamódra lépdes
Piros czipellőben,
Fejkötője aranyos,
Szép személye takaros,
Piros czipellőben.

Egyszer egy szép reggel.
Csalogató verssel
Hijja a csibéket: -
Papatyi, kis libáim!
Tas, tas, tarka ruczáim!
Hijja a csibéket.

Galambok is gyűlnek,
Párosan repülnek
Kezére, vállára,
Turbékoló tubuskák,
Csókolózó boboskák,
Kezére, vállára.

Majszter uram szépen
Ül a kerekszékben,
Fütyörészget, dúdol,
Sodorja a fonalat,
Megy is, mint a gondolat.
Fütyörészget, dúdol.

Illatos a róna,
Menta, szegfű, rózsa,
Haja, huja, haj, haj!
Illatosabb az, ami,
A műhelyben valami,
Haja, huja, haj, haj!
„Illat, illat, illat!
Oh be áldott illat!
Nem tudom, mi illat!
Hurka, kolbász, pecsenyével?
Harcsa, potyka, kecsegével?
Nem tudom, mi illat!”

Pillangat a mester,
Megpillantja egyszer
Virágos tányéron,
Almárium tetején,
Kap is a jó csemegén,
Virágos tányéron.

„Íze, íze, íze,
Sült galambnak íze!
Oh be jó az íze!
Jó a lába, jó a szárnya,
Mégis legjobb a zuzája,
Oh be jó az íze!”

Nótába kezd újra,
Még vigabban fujja,
Pödörgeti bajsát,
Keneget a csirizzel,
Metszeget a dikicscsel,
Pödörgeti bajsát.

A falu harangja
Már a delet kongja,
Csörög a kés, villa -
Ki az urát szereti,
Sült galambot ad neki,
Csörög a kés, villa.

„Ki ette meg, férjem,
Mert biz isten én nem
A két sült galambot?
Megetted azt, ha mondom,
Te etted meg galambom,
A két sült galambot!”

„Asszony, neked kellett,
Itt a kapta mellett
Én színét se láttam!
Megetted azt, ha mondom!
Te etted meg galambom,
Én színét se láttam.”

„Apjuk, apjuk, én nem!”
„Anyjuk, anyjuk én sem!”
- Viaskodnak együtt -
„Embereld meg már magad!”
„Asszony, asszony, ne tagadd!”
- Viaskodnak együtt.

„De jól tudod szóval!”
„Mint te biztatóval!”
- Csöröl-pöröl a pár -
„Ludas vagy no, uracskám!”
„Galambos vagy, asszonykám!”
- Csöröl-pöröl a pár.

„Csitt ha mondom, csitt már!
Vége legyen mingyár!
- Törvényt tesz az asszony -
Amig van egy papucsom,
Ugy lesz, ahogy akarom!
- Törvényt tesz az asszony.

Fogd be, ember, a szád!
Én se szólok hozzád,
Egymáshoz ne szóljunk!
Legelőször aki szól,
Az ette meg, tudd meg jól,
Egymáshoz ne szóljunk!”

Csizmadia háza
Gyászba borult, gyászba,
Néma mindakettő,
Három éjjel, három nap
Kukkot-mukkot se szólnak.
Néma mindakettő.

A mester már unja,
Oldalát szó furja,
Bántja az a törvény,
Hogy egy kukkot se szólhat,
Egy nótát se dudolhat.
Bántja az a törvény.

Az asszony is le s fel
Szomoruan jár, kel
Piros czipellőben -
Szeretne már perelni,
Enyelegni, nevetni,
Piros czipellőben.

Egyszer egy időben,
Ugy naplemenőben,
Egy négy lovas hintó
Leveles kis kapunál,
A ház előtt csak megáll,
Egy négy lovas hintó.

Hosszu hegyes bajszerű,
Paszomántos hajdú,
A csákója forgós,
Ül a bakon kardosan,
Katonásan, módosan,
A csákója forgós.

Kocsis jobbra-balra
Suhogót sodorja,
Prüsszög, tánczol a ló.
Árvalányhaj kalapján,
Sarkantyú a csizmáján,
Prüsszög, tánczol a ló.

Nyalka urfi hátul,
A puha párnáról
Hajdujának mondja:
„Hidd ki majszer uramat,
Mutassa meg az utat!”
Hajdujának mondja.

Visszajön a hajdú,
Hosszu hegyes bajszerű,
Az urfinak mondja:
„Siketnémák laknak itt,
Egy kukkot se szólnak itt!”
Az urfinak mondja.

S imhol a mesterné
Pattan urfi mellé,
Magyarázza jellel,
Hogy merre visz az az ut,
Erre-arra hova jut,
Magyarázza jellel.

„Jer közelebb mellém,
Aranyos kis gerlém!
- Tetszeleg az urfi -
Vezess, vezess, virágom,
Akárhova, nem bánom!”
Tetszeleg az urfi.

Arczát megsimitja,
Keblére szoritja,
Csipdesi az állát -
Kibomlik a suhogó,
Ágaskodik már a ló,
Csipdesi az állát.

Kiszalad a mester,
Mondja már ezerszer:
„Gyere vissza édes!
Én ettem meg kivallom,
A galambot, galambom!
Gyere vissza édes!”

Kaczag a menyecske,
Repül, mint a fecske,
Ölelő karjába -
Meg-meghuzza a haját,
Csókolgatja ajakát,
Ölelő karjába.

Egyszer egy időben,
Volt egy kis fehér ház,
Szép dalos mezőben -
Gólya hozott valamit,
A jó isten tudja mit,
Szép dalos mezőben.

Kaczor király.

Miákolt a macska éhen
Kert alatt a faluvéken.
Híd mellé ült szomoruan,
Hát egy róka volna tulnan,
Szőrös arcát czirógatta,
Lompos farkát lelógatta.

Macska neki ugrott mindjárt,
Jobbra himbált, balra czimbált,
Játszadozott a farkával,
Mindenféle mórlikával.

Róka retten... macska szeppen...
Megfordulnak mind a ketten.
Róka soh'se látott macskát,
Macska soh'se látott rókát.
Egy se tudja, ki kicsoda,
Reszketnek, mint a kocsonya.
Nézték egymást egy darabig,
Azt mondják, hogy három napig.

Végre is a róka szólal,
Alázatos, nyájas szóval:

- Ugyan kérem, már megkérdem,
Ki az úr, ha meg nem sértem?
Miféle a nemzetsége?
Pogány-e vagy keresztyén-e?

- Én vagyok a Kaczor király!
Jaj annak, ki velem kiáll!

- Kaczor király? Nem gondoltam,
Soha hírét sem hallottam!

- Hej, hallhattad volna pedig!
Nevem együtt emlegetik
Hős családom családjával,
Tigrissel és oroszlánnaal.

Roppant nagy az én hatalmam,
Bagosig tart birodalmam,
Nem szoktam én figurázni,
Csak mindenkit regulázni!
Aki körmöm közé kerül,
Onnan ugyan nem menekül!

Megijedt a róka tőle,
Térdre borult ott előtte,
Farkcsóválva igen bókolt,
Igért csibehúst és jó bort.
Meg is hitta, szépen kérve,
Barlangjába, délebédre.
A macska meg elfogadta,
Úrizált az istenadta!

Ebéd felett pöffeszkedett,
Keveset szólt, sokat evett,
Feketézett, csibukozott,
Tenyérébe ásitozott,
S diványra dült szundikálni,
Nagy hortyogva muzsikálni,
A róka meg künn strázsálta,
Szuronyosan le s fel járva.

Egy nyúl épen arra tévedt
Friss káposztalevél végett,
Kerülgette a barlangot,
De a róka rárivalgott:

- Hallod-e te, tapsifüles!
Egy, kettő, mars! futva siess!
Róka lyuka körül ne járj,
Mert alszik a Kaczor király.

Roppant nagy az ő hatalma,
Bagosig tart birodalma.
Lesz nemulass, ha kifordul,
Hideg kilel, úgy rád mordul,
Nem szokott az figurázni,
Csak mindenkit regulázni,
Aki körme közé kerül,
Onnan ugyan nem menekül!

Ucczu, szalad a szegény nyúl,
Hogy a füle is lekonyúl.
Egy tisztáson lekuporog,
Hát egy medve ott bódorog.

- Hova, hova, medve bácsi?

- Tacsó, ne légy oly kíváncsi!

- Jó, jó, hisz én nem is bánom,
Hanem azért azt ajánlom,
Róka lyuka körül ne járj,
Mert alszik a Kaczor király.
Roppant nagy az ő hatalma,
Bagosig tart birodalma,
Lesz nemulass, ha kifordul,
Hideg kilel, úgy rád mordul,
Nem szokott az figurázni,
Csak mindenkit regulázni,
Aki körme közé kerül,
Onnan ugyan nem menekül!

- Kaczor király? Nem gondoltam,
Soha hírét sem hallottam!
Arra megyek csak azért is,
Ha mindjárt egy pofonért is!
Nekem azt megtudni dukál,
Milyen az a Kaczor király!

Barlang elé ért a medve,
Róka rászól fenyegetve:

- Hallod-e te, medve, lompos,
Ne czaammogj itt, vén bolondos!
Róka lyuka körül ne járj,
Mert alszik a Kaczor király,
Roppant nagy az ő hatalma,
Bagosig tart birodalma,
Lesz nemulass, ha kifordul,
Hideg kilel, úgy rád mordul,
Nem szokott az figurázni,
Csak mindenkit regulázni,
Aki körme közé kerül,
Onnan ugyan nem menekül.

Medve nem mert ott maradni,
Jobbnak látta elinalni,
A kis nyúlhoz visszaczaammog,
Nagy királyról mirmeg-mormog.
Varjut, mókust ott találja
Farkassal egy társaságba.
Gyüleseznek, szónokolnak,
Tusakodnak, tanakodnak:
Ki is az a Kaczor király,
Kiről a hír úgy trombitál?
Határozzák egyetértve,
Hogy meghijják délebédre,
Legalább így majd meglátják,
„Éljen! éljen!” - rákiáltják.

Követségbe a varju száll
S fára ül a rókalyuknál:

- Hallod-e te varju, jujjuj!
Nem mondtam már, hogy elpusztulj!
Róka lyuka körül ne járj,
Mert alszik a Kaczor király.
Roppant nagy az ő hatalma,
Bagosig tart birodalma,
Lesz nemulass, ha kifordul,
Hideg kilel, úgy rád mordul,
Nem szokott az figurázni,
Csak mindenkit regulázni,
Aki körme közé kerül,
Onnan ugyan nem menekül!

- Tudom én azt, jó vitézem,
Nem is azért jövök, kérem!
Medve, farkas tisztelteti,
Mókus és nyúl köszönteti,
Hogy szívesen látják délre,
Holnap egy kis jó ebédre,
Mind hódolni akarnának
Kaczornak, a nagy királynak.
Majd örülnek, ha meglátják,
„Éljen! éljen!” - rákiáltják.

- Paraszt, az más! - szól a róka,
S megy jelentést tenni róla.

- Hü csatlósom, mi az ujság?
Vigság-e, vagy szomoruság?

- Felséges ur, nagyhatalmú!
Követségbe jött a varju,
Medve, farkas tisztelteti,
Mókus és nyúl köszönteti,
Hogy szívesen látják délre,
Holnap egy kis jó ebédre.
Mind hódolni akarnának
Kaczornak, a nagy királynak,
Majd örülnek, ha meglátják,
„Éljen! éljen!” - rákiáltják.

- Jól van, szógám, elfogadom,
Követre vár nagy jutalom.

Száll a varju haza felé,
Viszi a hirt gyűlés elé.

Nosza rajta!... Hozzá látnak,
Készülni a lakomának.
Kifeszitnek egy nagy ponyvát,
Felütik a laczikonyhát.
S földiszitik zöld galyakkal,
Füvekkel és virágokkal,
Kuktának a nyulat tették,

Szép fehérbe öltöztették,
Neki van kis kurta farka,
Perzselő láng meg nem kapja.
Vadat és fát hord a medve,
Neki-neki melegedve,
Ordas farkas a parázson
Fris pecsenyét forgat nyárson,
Fürge mókus asztalt terít,
Diót, almát előkerít,
Mogyorót is a vendégnek,
Ebéd után csemegének.
Van iszonyú sürgés-forgás,
Tűzropogás, kútnyikorgás,
Tányérsörgés, villacsörgés,
Szaladozás, nagy dübörgés.

A varju legjobban ráért
S küldik újra a királyért.
Fárad fárad repdes nyomban,
Leszállani nem mer onnan.

- Jöjjetek már, róka koma,
Készen van a nagy lakoma!
Jó ürgehús paprikáson,
Hörcsög is megsült a nyárson!

- Várj egy kicsit, varju pajtás,
Amíg tart egy szempillantás,
Hadd húzza fel kék nadrágját,
Aranysarkantyús csizmáját!

Száll a varju ágrul ágra,
Kaczor királyt egyre várja:

- Jöjjetek már, róka koma,
Készen van a nagy lakoma!
Olyan soká mi marasztal?
Terítve van már az asztal!

- Várj egy kicsit, varju pajtás,
A mig tart egy szempillantás,
Hadd kösse fel köves kardját,
Pödörítse ki a bajsát!

Száll a varju ágrul ágra,
Kaczor királyt nagyon várja:

- Jöjjetek már, róka koma,
Kozmás lesz a nagy lakoma!
Megkövetem tisztességgel,
El is hül a drága étel!

- Várj egy kicsit, varju pajtás,
A mig tart egy szempillantás,
Hadd tegye fel koronáját,
Üsse össze a bokáját!

Kaczor király indul végre
Az ünnepi délebédre,
Egész uton bölcsen hallgat,
Méltósággal billeg-ballag.

Varjut a fán szemmel tartja,
Tart tőle, hogy megvagdálja,
A varju is csak félszemmel
Tekintget rá félelemmel.
Fegyveresen megy a róka,
Kaczor király hü csatlósa.

Laczikonyhán várva várnak
Érkeztére a királynak,
Ki-kinéznék a nagy utra.
Oldalukat roppant furja:
Milyen az a Kaczor király,
Kiről a hír úgy trombitál?

- Ott jön, ott jön! - a nyúl kiált -
Látom már a Kaczor királyt!
Hosszu bajsza hegyes dárda,
Földet veri fringiája,
Száz bojt is lóg a csizmáján,
Sas ül fenn a koronáján,
Aranyos a menteujja,
Csörög-pörög sarkantyuja,
Jobbra duhog, balra morog,
A két szeme vérbe forog,
Köpköd, prüszköl, habzik szája,
Égnek áll a szőre szála,
Hát mi hátul izeg-mozog,
Az ám még a szörnyű dolog!

Itt elállott a nyúl szava,
Lébe pottyant a kanala,
Medve rémült arcot vágott
S felborítja a bográcsot,
Ordas magát elfelejti,
A pecsenyét porba ejti,
Mókus ugrik, tányér törik,
Valamennyi mind megszökik.
Esze nélkül fut mindnyája,
Tapsifülest hideg rázza.

Kaczor király, hogy oda ér,
Dühös lesz a lakomáér'.
Sajnálja a jó pecsenyét
Meg a finom sok csemegét.
Haragosabb egyre jobban,
Kardot ránt és nagyot toppan:

- Hej ripőkök, himpellérek!
Gézengúzok, jaj tinéktek!
A királyt így fogadjátok?
Átok rátok, vakapátok!
Kerüljetek szemem elé,
Lesz ne mulass mindenfelé!
Gúzsba kötlek, nyársba huzlak,
Elevenen mind megnyuzlak!

Medve, farkas, mókus és nyul
Fut lihegve, hogy majd megful.
S mikor épen harangoznak,
Egy kutyával találkoznak:

- Hej, mi ütött a bundába,
Hogy így futtok lóhalálba?
A gőzös még nem füttyentett,
Álljanak meg kissé kentek!

- Gyere te is! - a nyúl kiált -
Nem láttad a Kaczor királyt?
Hosszu bajsza hegyes dárda,
Földet veri fringiája,
Száz bojt is lóg a csizmáján,
Sas ül fenn a koronáján,
Aranyos a menteujja,
Csörög-pörög sarkantyuja,
Jobbra duhog, balra morog,
A két szeme vérbe forog,
Köpköd, prüszköl, habzik szája,
Égnek áll a szőre szála,
Hát mi hátul izeg-mozog,
Az ám még a szörnyü dolog!

- Kaczor király? Nem gondoltam,
Soha hírét sem hallottam!
De ha jól kivettem a szót,
Ismerem én ezt a ficzkót!

Csufot üzött belőletek!
Csak utánam, ne féljete!

Félremegve, félig bátran,
Bizakodva a kutyában,
Mennek vissza, sompolyognak,
Sündörögnek, oldalognak.
S Kaczor királyt ott találják,
Forgatja még fringiáját.

De a kutyát hogy meglátja,
Felszalad egy magas fára,
Ágabogán meghuzódik,
Bodri kutya szitkozódik:

- Ej, te bögrenyalogató!
Hurka- kolbászlopogató!
Te pákosztos kapczabetyár!
Te vagy az a Kaczor király?
Király ám az egereknél,
A kitől az ördög sem fél!
Hiszen most is kék a hátad,
Hogy a tejfölt megzabáltad!
Gazdasszonyunk tegnap éjjel
Kergetett el seprünyéllel!

Medve, farkas elfordulnak -
Bátorsága jött a nyulnak:

- No, tisztelem Felségedet,
Egérfogó személyedet!
Fittyet hányok ily királynak,
Csak parancsolj a rókának!

Róka uram vérvéresen
Közbe kiált nagy mérgesen.

Tányértalpu visszafordul,
Mosolyogva egyet mordul:

- Róka koma, ne kiabálj,
Csitt! alszik a Kaczor király!

Szent Péter.

Idvezítőnk vándorolván
Hegyen, völgyön, erdőn, rónán,
Tanítgatta szent Pétert,
Aki mindig vele ment.
Fogott is a leczke rajta,
Tudniillik, ha akarta.
De Péter, az ördög hinné,
Akaratos volt egy kissé.
Ha fejébe valamit vett,
Krisztusra se hederített.

Egyszer, amint mendegéltek,
Eszibe jut szent Péternek,
Hogy szeretne isten lenni...
Nem lenne baj akkor semmi!
Minden ember boldogulna,
Az egekből manna hullna.

Koldusok nem éheznének,
Tejbe, vajba fürödnének.
Pártját fogná az árváknak,
Betegek fölgyógyulnának.
Nem lenne vak... sánta... béna...
Annyi isten nyomorékja!
Az igazat védelmezné,
Őrző angyalt adna mellé.
A gazok elpusztulnának
Öröme a világnak,
Megváltozna minden... minden...
Csak egy napra lenne isten!
Szóval ő majd megmutatná:
Hogyan kéne uralkodni,
A világot kormányozni
S hogy kék gondot viselni rá!

Krisztus urunk csak mosolygott,
Nevette az egész dolgot.
Az apostolt csititgatta
Nyájas szóval,
Oktatóval,
De nem volt ám foganatja.
Végre, mikor látta már,
Hogy Péter az *égbe*' jár
S annyi fénye sincs szavának,
Mintha falra borsót hánynak,
Igy szólt hozzá szép szeliden:
„Jól van Péter, légy hát isten!
Igazgasd ma a világot,
Ahogy épen jónak látod,
Majd meglátjuk: hogyan érted
S van-e hozzá bölcseséged?”

S ott termett a pusztá földön
Egy aranyos karszék rögtön.
Szinte mondta: ülj belém,
Édes gazdám, Péterkém!
Mutasd meg, hogy van hatalmad
S a világot igazgassad!

Péter örült, fölvidult
S Krisztus előtt térdre hullt.
Kezét-lábát csókolgatta,
Hogy kérését meghallgatta.

Végre fölkel... szétekintett...
Egy nagyot fújt... és köhintett...
Méltóságos arcot vágott...
Szemöldökét összehuzta...
No mert úgy kell, ő jól tudja,
Igazgatni a világot.

S helyt akart foglalni épen
Szép aranyos karszékeben,
De egy asszony - teringettét! -
Kis bornyával a tehenét
Épen akkor kergette ki
A nyomásra legelgetni.

Péter meg nem tette vóna,
Hogy ne álljon vele szóba.
Mindjárt kérdi:
„Ugyan néni!
Hova hajtja a tehenet?”
„Hát csak ide
Legelni ne -”
Hangzott rája a felelet.
És avval vagy kettőt-hármat
Rácsap az asszonyi állat,
Tehén koczog, megy előbbre
Legelni a legelőre.
Ő pediglen visszafordul,
Bármi essék is azontul!

Szent Péter csak nézi... nézi...
S újra kérdi: „Hallja néni!
Álljon meg csak, mondja, hogyhát
Ki viseli majd itt gondját
Tehenének, hogyha elmegy?
Nem sajnálja-e kigyelmed?”

„Jaj galambom, édes lelkem!
Sok gyerek vár otthon engem!
Sirnak, rinak a kuczkóban,
Szegénykéikkel sok bajom van.
Tehenemre meg majd itten
Gondot visel a jó isten...”
Szólt az asszony s elpárolgott.

Krisztus urunk csak mosolygott.

„Hallod, Péter - szólt szeliden -
A tehenet te rád hagyták,
Most tehát csak viseld gondját,
Mert ma te vagy az uristen!”

S ezek után egyet gondolt...

És teremtett

Szent Péternek

A nyakába egy nagy ostort.

Aligság, hogy ez megtörtént,

Elbődült a bornya tüstént,

Fölkunkoritotta farkát...

Avval, aló!

Mint a manó,

Szaladt tüskén és bokron át.

A tehén is

- Gondolván, hogy: „ha te, én is!”

Futni kezdett,

Mint akit a tatár kerget,

A nyomába kis fiának...

S mentek messze a világnak.

Nosza rajta! Kapja magát:

Fogja Péter a karikást.

Szepeg, hogy a tehén elvész,

Megy utána, mint a szélvész.

Ugy megfut, hogy jobban se kell...

S találkozik egy emberrel,

Ki nem tudta,

Mi a guta

Lelte, hogy úgy vágat, nyargal,

Kérdi illő jámborsággal:

„Megkövetem, kérem ássan,

Hova szalad olyan gyorsan?”

„Azt csak a jó isten tudja,

Meg a tehén! -”

Nagy mérgesen így felelvén

Istenesen lohol újra.

Hej pedig már nagyon fáradt!

Nem érdemli az az állat.

Fut utána... mindhiába!

Sebesebb a tehén lába.

Nagyobbat lép, többet is lép

S csalogatja szóval ekkép:

„Boczi, boczi, boczikám!

Szőke, Szarvas, vagy Vidám!

Büszke, Bimbó vagy Rigó!

Rózsi, Hattyú... hóhahó!”

De a tehén a port szórja,

Bornya után vágat egyre,

Rá se hallgat szent Péterre

S a sok mézes-mázos szóra.

Nagy haragra lobban Péter,
Mert elesett már vagy kétszer.
A karikást alig bírja,
Fáj a keze, fáj a karja,
A lábán is alig áll,
De azért fut s kiabál:
„Jaj a lábam, a karom!
Hogy gebedj meg, vén barom!
Kutyák egyék húsodat!
Szórják széjjel csontodat!”

Oda se néz a tehen...
Fia után futva mén.
Péter is fut jobbra-balra
Kimerülve, bukdácsolva.

Kerülgeti minden módon,
Hogy valahogy boldoguljon.
De mikorra megelőzte:
Este lett már, késő este.
Nagylihegye hajtá vissza
S mint a bokrot, egyre szidta.

Már csak alig győzte szuszsza,
Hogy szemben állt a Krisztussal,
Ez nyájasan mosolygott rá
S ily szavakkal fordult hozzá:
„Látod, Péter, látod, látod,
Te akartad a világot -”
De szent Péter közbevágott:
„Uram Jézus, ne tarts leczkét,
Ördög vigye a tehenét!
Tudom már a tanuságot.
Teremts inkább egy tál ételt:
Kását, lencsét... akármit... mert
Éhes vagyok, mint a farkas,
Ó hallgass meg, uram, hallgass!”

A kis kakas meg a török császár. - Népmese. -

Élt egyszer egy szegény asszony,
Semmije se volt, ha mondom!
Se kenyere, se garasa,
Csak egy kedves kis kakasa.

A kis kakas a szeméten
Kipir-kapar, kutat éhen.
Addig-addig ott kapargált,
Hogy talált egy fél krajczárt.

Csupa gyémánt volt a reze...
Olyan nagy lett az öröme,
Hogy egy hosszut igen szépen
Kukurikolt jó kedvében.

Török császár arra ballag,
Mint a páva, mint a csillag.
S parancsolja neki mingyárt:
„Ide azt a félkrajczárt!”

„Hogyne adnám, nem adom én!
Kakas is úr a szemetjén!
A portámon, itt találtam,
Jobb helye lesz ennek nálam!”

Török császár újra mondja
S keményebben parancsolja:
„Szót fogadj hát, hé, uradnak,
Mert különben becsukatlak.
Ide hamar, ilyen-olyan!...”
S a lábával nagyot toppan.

A kis kakas bezzeg erre
Földre borul esedezve:
„Én császárom, én szultánom!
Én magamért dehogy bánom!
Van egy szegény gazd’asszonykám,
Hűségeért annak adnám.
Neked elég a te kincsed,
Jó szándékom, óh tekintsed!”

Török császár rá se hallgat,
Unja azt a sok siralmat,
Elrabolja erőszakkal,
Lóhalálba haza nyargal
És beteszi hamarjába
A nagy kincses kamarába.

A kis kakas haragudt már
S fölszállott a török császár
Kerítése tetejére,
Kiabálja hevenyébe:
„Kukuriku, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukuriku, koronásom!
Add vissza a félkrajczárom!”

Török császár, hogy ne hallja,
Trónterembe fut szaladva.
Kis kakas meg szegrül-végrül,
A kerítés tetejéről
Fölrepül az ablakába,
Nagy fenszóval kiabálja:
„Kukuriku, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!

Kukuriku, koronásom.
Add vissza a félkrajczárom!”

Török császár lángra lobban,
Szolgáját küldi nyomban:
„Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Vesd bele a kútba rögtön,
Hogy nekem itt ne zörögjön!”

A szolgáló meg is fogta,
Fogta... fogta... és bedobta.
Kis kakas meg lenn a mélyben
Nótába kezd ilyenképen:
„Szídd fel, begyem, a sok vizet!
No, ezért még majd megfizet!
Szídd fel, begyem, a sok vizet!
No, ezért még majd megfizet!”
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

Kis kakas csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja:
„Kukuriku, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukuriku, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!”

Török császár lángra lobban,
Szolgáját küldi nyomban:
„Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Szörnyü halál a fejére!
Vesd a tüzes kemenczébe!”

A szolgáló meg is fogta,
Fogta... fogta... és bedobta.
Kis kakas a kemenczében
Nótába kezd ilyenképen:
„Begyem, ereszd ki a vizet,
Hadd oltsa el ezt a tüzet!
Begyem, ereszd ki a vizet,
Hadd oltsa el ezt a tüzet!”
És a begye szót fogadott,
Oltogatott... oltogatott...

Kis kakas csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja:
„Kukuriku, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukuriku, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!”

Török császár dühre fortyan,
Szolgáját küldi gyorsan:
„Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Ördög szorult e kakasba,
Vesd bele a méhes kasba!
Darazsaim csipjék agyon,
Ne lármázzék az ablakon!”

A szolgáló meg is fogta,
Fogta... fogta... és bedobta.
Kakas a méh köpűjében
Nótába kezd ilyenképen:
„Szídd föl, begyem, a darazsat!
Ma valakin lesz daganat!”
„Szídd föl, begyem, a darazsat!
Ma valakin lesz daganat!”
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

Kis kakas, csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja:
„Kukuriku, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukuriku, koronásom,
Add vissza a félkrajcárom!”

Török császár nagy kínjában
Haját tépi haragjában:
„Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Hozd ide a trónterembe,
Hadd dugom a kebelembe!”

A szolgáló meg is fogta,
Török császár be is dugta.
Kis kakas a kebelében
Nótába kezd ilyenképen:
„Begyem, ereszd ki a darázst,
Hadd csipje meg az oldalát!
Begyem, ereszd ki a darázst,
Hadd csipje meg az oldalát!”
És a begye szót fogadott,
Török császár óbégatott:
„Jajjajjaj, vitézek,
Jujjujjuj, vigyétek!
Eleven, mint a csík,
Szúr, harap, agyoncsíp.
Hordja el a kánya
A kincses kamrába!
Azt a rossz félkrajczárt

Hadd vigye, de mingyárt!
Jajjajjaj vitézek!
Jujjujjuj, vigyétek!”

A kis kakast be is vitték
S egy karszékre leültették.
Császár kincses kamarája
Tündökölve nevet rája.
Tizenhárom nagy hordóban
Arany, ezüst, ragyogó van.

Szemfényvesztő, a mit ott lát
S ott is elkezd egy szép nótát:
„Szídd föl, begyem, ezt a sok pénzt!
Gazd’asszonyom majd süt lepényt!
Szídd föl, begyem, ezt a sok pénzt!
Gazd’asszonyom majd süt lepényt!”
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

A kis kakas hazamene
Arany, ezüst pénzzel tele,
Od’adta gazd’asszonyának,
Húséges jó gyámolának.
Gazdag asszony lett belőle,
Mint a mese szól felőle.

Kakasnak is attól fogva,
Tudnivaló, jól megy dolga.
Ide tekint, oda tekint,
Kukurikol kedve szerint.
A császár sem bántja többé,
Jó embere lett örökké.
S keresgélget, kapargálgat,
Mind az övé, mit találgat.
Ő is úr lett a szemetjén -
Igy van ez a maga rendjén.

APRÓ TÖRTÉNETEK.

Galambos Lidi.

Galambos Lidinek
Mi jutott eszébe?
Holdvilágnál fürdött
A Hernád vizébe.

Ott el is vesztette
Arany jegygyűrűjét,
Elvesztette vele
Barna vőlegényét.

El is ment keresni
A ligetbe, rétre...
Azután pedig a
Hernád fenekére.

Obsitos katona.

Obsitos katona
Megtért falujába -
Messze földön maradt
Fél keze, fél lába.

A nyert ütközetben,
Most tudja, mit vesztett...
Kapott érte mankót
S csillogó keresztet.

„Nem kellesz mátkádnak!
- Megszólal mankója -
Lásd, ha én nem volnék,
Futna most karodba!”

„Harczoltál hazádért!
- Szólal az érdemjel -
Most eredj koldulni
S harcolj az ebekkel!”

A rózsakirálynő.

Virágos templomba
Gyülnek, gyülekeznek,
Szép rózsakirálynőt
Diszben ünnepelnek.

Aranyruhás papok,
Fényes urak, urnők
Környezik pompával
A rózsakirálynőt.

Leánypajtásai
Irigylik, csodálják,
Fejére teszik az
Erény koronáját.

Titkos mosoly szökik
Az úrfi ajkára -
Sápad a királynő,
Szúrja koronája...

Bocsánat.

Mélyen, mélyen a ligetben,
Fehérhattyús tónak partján,
Halva leltek egy szép ifjut,
Szomorúfűz bársony alján.

Kis levélke volt zsebében,
Benne hajfűrt és virágok,
S három szelid árva szócska:
„Isten veled, megbocsátok!”

Ismertem...

...Ismertem egy szép ifju párt
Egy csöndes kis faluban,
Ringó bölcső volt világuk,
Annak éltek boldogan.

...Ismerem egy árva kis lányt,
Elhagyatva kóborol -
Hervad, hervad, mint a rózsa,
Mig lehull majd valahol...

Egy arckép.

Holdas estén az erkélyen
Aranyhaju nő mereng -
Sohajtása a virágok
Illatával messze leng.

Könnyeken át néz egy képet,
Nézi, nézi hosszasan,
Csókjaival elborítja
Édes-fájón, titkosan.

Férje ismert lépteire
Kebelébe rejti el -
Fülemile lenn a kertben
Olyan búsan énekel!

Bodon Andris.

Meghalt Bodon Andris
Pirosló hajnalon -
Kiterítve fekszik
Gyászos ravatalon.

Húga ott könnyezik
Bús ravatalánál:
„Bátyám, édes bátyám,
De szíven találtál!”

Ott áll a fejénél
Öreg édes apja,
Fiát, az egyetlen,
Kesergőn siratja:

„Óh ledőlt oszlópa
Gyöngé, agg koromnak!
Korhatag éltemmel,
Hogy meg nem válthatlak!”

Anyja legyezgeti
Friss akáczfalommbal
S fuldoklón zokogja,
Vérző fájdalommal:

„Szívem büszkesége,
Legények virága!
Keserűségemre
Szültelek világra!”

Csak ő hallgat, hallgat:
Szomszédék Ilonja -
Ő csak hült tetemét
Némán csókolgatja...

Boldogság.

Mikor a rózsafa
Pirosan viritott,
Boldogságra a lány
Szive is kinyilott.

Mikor a rózsafa
Levelét hullatta,
Boldogságát csak egy
Sirkereszt mutatta.

A költő ebédje.

Egy beesett arcú ifju
Jár-kel az utcán éhezve,
Délebedre szól a harang -
Kisétál hát a ligetbe.

Félreeső padra leül,
Ráborul a lombok árnya;
Irigyen néz az élelmét
Porba' lelő kis bogárra.

Leng az illat... és fölötte
Madarak vig dala zendül...
Elfelejt a bogarat
S verset ír a szerelemről.

Vályi Kovács Ferencz.

Harangoznak Ujfaluba, temetnek,
Hull a könnye Vályi Kovács Ferencznek.
Sirva-riva követi a koporsót,
Varga Beti a lányok közt rózsa vót.

Tizenkettőt üt az óra, búsan szól,
Varga Beti haza siet a sirból:
„Mért szerettél, ha megcsaltál, ugyan mért?
Jaj de könnyen elhagytál egy gazdagért!”

Szomorkodik Vályi Kovács Ferenczné,
Ha az ura csókot adna, szeretné.
„Nem adhatok, feleségem, nem adok,
Eltemetett szeretőmért meghalok!”

Erdő mellett, domboldalon van egy sir,
Bubánatos özvegyasszony, hej ott sir.
Édes urát, hitestársát siratja...
Varga Beti nyughatik már miatta.

Légyott.

Bársonyos hölgy a templomban
Imádkozik ájtatosan.

Szent Szűz előtt térdepelve
A keresztet hányja egyre.

S föl-fölpillant néha lopva:
Eljött-e már a légyottra?

A virágáros leány.

Vendégfogadóba,
A nagy utca sarkán
Virágot árulni,
Oda járt egy kis lány.

Szeplőtelen, mint a
Harmatos ibolya,
Beszéde galambszó,
Hajnalpir mosolya.

Kis kosárral karján
Lebegett tündérként,
Hintve maga körül
Tavaszi verőfényt.

De egyszer csak eltűnt,
Mint egy arany álom;
Édes visszajöttét
Mindhiába várom.

Hirt se hallok többé
Szegény kis leányul -
Ugy fáj a szívem, hogy
Virágot nem árul.

Az apáca.

Sötét czellájában
Térdel az apáca,
Hófehér galambként
Mennybe száll imája.

Oly fájón panaszol
Földi siralomról,
Hogy az Úr szeméből
Egy könnyü kicsordul.

Levél.

Levelet kapott a
Szegény Gyöngyi Klára -
Alélva rogyott le
Bársony pamlagára.

Mindennap könnyével
Sirta-ritta tele,
Hullott orczájáról
A rózsá levele.

Addig-addig hullott,
Letették a sirba -
Hűtlen szerelem volt
A levélbe írva?

Az apa és leánya.

Apám, apám, édes apám,
Hol van az én kedves anyám?

Elment, lányom, a mezőre,
Szép virágos temetőbe.

Szedhetett már sok virágot,
Reggel óta mit csinál ott?

Alszik, édes, alszik ottan,
Vissza se jön többet onnan.

Hisz ő mindig énvelem hált:
Lefeküdni mért nem jön hát?

A jó isten nem bocsátja...
Van neki ott puha ágya.

Viszek neki párnát mégis,
És melléje fekszem én is.

Nálam nélkül az anyácska,
Aludni se tud magába'.

Gyere te is és egy ágyban
Aludjunk ott mind a hárman.

A menyasszony.

Láttad-e a szép menyasszonyt?
Mily sápadt volt, szomorú!
Hogy remegett liliomszűz
Homlokán a koszoru!

- Láttam, láttam, de koszoru
Nem volt már a homlokán...
Hófehéren hozták haza
Szomorufüz-nyoszolyán!

Az aranyoskuti szegény juhász lánya.

Az aranyoskuti szegény juhász lánya
Szebbnél-szebb ruhát vesz mindennap magára.

Örül az ajándék selyem viganónak,
Drága karperecznek, szép fülbevalónak.

Mint egy grófkisasszony, olyan cifra, kényes,
Csatos czipellőben pávamódra lépdes.

Láttára pirulnak a hajadon lányok,
Lehajtják fejüket a füvek, virágok.

Kerüli mindenki, kitérnek előle,
A dalos madár is messzerepül tőle.

A szüzi korona.

Kunyhóban született, nem biboros ágyon,
De nem volt nála szebb nagy messze határon,
Aki belenézett kék szelid szemébe,
Nem kíváncszott az sohasem az égbe.
Ő volt a vidéknek Tündér Ilonája -
Fönragyogott fején szüzi koronája.

Apja, anyja meghalt... s ment a nagy világnak,
Hol gyászos vége van a gyöngye virágnak.
Jószivü gazdag úr meglátta az utcán,
Köszöntötte szépen, kocsijába híván.
Szolgálónak állott egy nagy palotába -
Fönragyogott fején szüzi koronája.

Kínálta az az úr ezüsttel, arannyal,
De elfordult tőle piruló haraggal.
Járatni akarta bársonyba, selyembe,
Megmaradt a régi babos öltözetbe.
Szomoruan indult újra a világba -
Fönragyogott fején szüzi koronája.

Hizelgett fülébe sok színes pillangó,
Neki úgy hangzott, mint halotti harangszó,
Minden egyes szavuk egy szomorú ének,
Mintha künn a mezőn rózsát temetnének.
Keble tiszta mélyét előttük bezárta -
Fönragyogott fején szüzi koronája.

És mint ősszel lehull levele a fának,
Olyan lett a sorsa szegény jó leánynak.
Szép babos ruhája fozlott, fozladozott,
Két piros orcája hervadt, hervadozott,
S végre kiment halni a Duna partjára -
De büszkén ragyogott szüzi koronája.

Tél virága.

Szegény özvegyasszony galyat visz a hátán,
Huhogat kezébe -
Kerülő behajtja, haragos szitokkal,
Az erdész elébe.

Kunyhónak ablakán sivit a fagyos szél,
Hajt a tél virága;
Kis fiú rásohajt... Fázva, dideregve
Édes anyját várja.

Siró kút.

Rózsika beugrott
A kerek kútba,
Szolgalegény másnap
Halva ki is húzta.

Viczispán a kutat
Sirni hallja éjjel,
Zajlik a hulláma
Panaszos nyögéssel.

Behányatja földdel,
Hej de mindhiába!
Sir a kút... sir a kút...
Zajlik a hulláma...

Dal a libapásztor lányról.

Erdő szélén őrizgette
Erzsike libáit,
Koszorúba füzögette
A mező virágait.

Virágokból a korona
Illett homlokára,
Sétálgatott libái közt
Királyné módjára.

Dala ezüst csengetyüként
Csilingelt a halmon,
Pásztorfiu felelt rája
Vig furulyahangon.

...Hanem egyszer csak megkondult
A falu harangja:
Pásztorfiu szomorú lett,
Ahogy elhallgatta.

És azóta egy sir fölött
Szíve meg-megszólal:
Altatgatja a kis Erzsit
Bús furulyaszóval.

A rab.

Vén vármegyeháza előtt
Dolgoznak a rabok,
Nehezebb a bilincsnél is
Nagy nehéz bánatok.

Iskolából egy kis lányka
Épen arra ballag,
Mosolygása szép szivárvány,
Szeme kéklő csillag.

Odafut a legbúsabbhoz,
Kézet csókol szépen;
Ölbe kapja a szegény rab
S könny csillog szemében.

A gulyás leánya.

Fényes mezőn bolyong
A gulyás leánya -
Egy fekete árnyék
Húzódik utána.

Kóborol örökké,
Soha el nem fárad;
Nevetgél... dalolgat
Szerelmes nótákat.

Szóba áll a vizzel,
A zizegő náddal,
Tele rakja magát
Mezei virággal.

Valahányszor látja
A falu jegyzője:
Mint kísértet elől,
Ugy buvik előle...

Domboldalon...

Domboldalon ástak egy sirt
A temető sarkába,
Odajárt egy hófehér lány
Fekete gyászruhába'.

Könnybe' fürdött és virágba'
Mindennap a sirhalom,
Bús leányról fűre-fára
Elragadt a fájdalom.

Bánatával odacsalta
A sok dalos madarat -
De egyszer a szomorú lány
Mindörökre elmaradt.

Büszkén áll...

Büszkén áll a régi kastély,
Ősi czimer homlokán -
Kopott ember el-elmereng
A hétágú koronán.

Nézi, nézi álmodozva
Azt az ismert koronát,
Minden ágán ledér nőknek
Látja gúnyos mosolyát.

Téli napsugár.

Téli napsugár száll
Hegyen-völgyön által,
Köszön a kelőknek
Hideg mosolyával.

S künn a havas pusztán,
A süvöltő szélben,
Egy vándorló legényt
Lát aludni mélyen.

Csókjaival kelti,
Kelti, de hiába -
Szegény vándorlónak
Mi lehet az álma?

Titkos könny.

Muzsikálnak a cigányok
Befüggönyözött ablak alatt,
Sugár legény sirva vigad,
Húzatja a legbusabbat.

Harmadnapos menyecskének
Könnye titkon hull dalára...
De letörli, törölgeti,
Hogy az ura meg ne lássa.

Bölcső és koporsó.

Puha selyempárnás bölcsőbe' ringatta
Hajdan a hű dajka -
Elaltatni sokszor dal-, meseszóval is
Alig-alig tudta.

Ott pihen most durva deszkakoporsóban,
Rá senkise hajlik -
Szegény öreg ember, dal, mese nélkül is
Édesdeden alszik.

„Nincsen idehaza!”

Fényes kestély ura,
Puha zsöllyeszéken,
Mulat a sok tarka
Szerelmi emléken.

Lenn a kapu előtt,
Csecsemővel karján,
Állogál egy asszony,
Oly beteg, oly halvány!

Gróf urral négyszemközt
Volna egy pár szava -
Rámordul a portás:
„Nincsen idehaza!”

Török Anna.

Betegen tért haza
Szegény Török Anna -
Megveti a haló ágyát
Öreg édes anyja.

„Városba szolgálni
Minek is mentél el?”
„Megvert engem a jó isten
Mind a két kezével!”

Könnyet hullat érte
Ifju vőlegénye;
Mint sirra a szomorufűz,
Ugy hajol föléje.

„Mi bajod van, Annám,
Hogy nem is szólsz hozzám?
Hej pedig a csillagot is
Lábad elé raknám!”

„Nyelv azt ki ne mondja:
Lelkemet mi nyomja;
Elviszem én azt magammal
Sötét sirhalomba...”

Prédikáció.

Szószéken az öreg pap,
Mint egy apostol, áll:
A „*tékozló fiú*”-ról
Fenkölten prédikál.

Hallgatják mind a hivek
Nagy buzgón, csendesén -
Csak egy koldus anyóka
Zokog keservesen.

A Maros ölén.

Erdő, erdő, mondd meg nekem,
Nem láttad-e a kedvesem?

Láttam, láttam, itt bolyongott...
Tudakozd meg a barlangot.
Barlang, barlang, mondd meg nekem,
Nem láttad-e a kedvesem?
Láttam, itt dőlt pihenőre...
Sirva futott a mezőre.
Mező, mező, mondd meg nekem,
Nem láttad-e a kedvesem?
Láttam, láttam, szomoruan...
Tán a Maros tudja, hol van.
Maros, Maros, mondd meg nekem,
Nem láttad-e a kedvesem?
Láttam, láttam, megszerettem -
Most itt nyugszik az ölemben!

Ereklyék.

Virágos kis kamarában
Tulipántos láda -
Ki-kinyitja a biróné
Százszor is napjába.
Elmotosgat, elrakosgat
Benne édesbúsan;
Életének a legdrágább
Ereklyéje ott van.
Pipikendőt, gyöngygalárist
Könnyével áztatja,
Iczipiczi czipellőket
Összecsókolgatja.

Az a fehér kendő.

Robog a gőzkocsi, egyhangun zakatol
Hegyre fel, völgybe le -
Zengedez a madár, mosolyog a tarka
Virágok serege.
Egy kis ház ablakán, zöldelő fák közül,
Fehér kendő lobog;
A kocsivezető szíve örömeiben
Oly hangosan dobog!
Dübörög a gőzös... völgyi virág nyílik...
Zeng ma is a madár...
Az a fehér kendő, zöldelő fák közül,
Többé nem lobog már!

Titkos bú.

Repülni tanítja
Fiókját a fecske,
Ott szálldos előtte
Vigan csicseregve.

Kis kertjéből nézi
Szép asszony mélézva -
Hej, az a kis madár
Boldogabb ő nála!

El is mondja titkos
Búját a virágnak,
Virág a szellőnek,
Szellő a madárnak...

Hazajöttek...

Hazajöttek a katonák
A nagy háborúból,
Örömnapp van a faluban,
Dal, zene vigan szól.

Csak a Papék Esztikéje
Nem akar örülni,
Gyöngybe' fürdő rózsaszarcsát
Nem győzi törülni.

Esketés.

Ifju lelkipásztor
Szép menyasszonyt esket,
- Tudja isten, miért? -
Hangja fájón reszket.

Reszkető hangon is
Oly szépen megáldja:
A menyasszony könnye
Kicsordul utána.

Bús harangszó.

Kinek szól a harang, olyan búsan, anyám.
Micsoda halottnak?
- A juhászlegénynek, gyöngyöm, gyöngyvirágom,
Annak harangoznak.

Húzasd meg hát, anyám, húzasd énnekem is
A hármás harangot!
Temettes el mellé... ültess a sirunkra
Két szál rozsmaringot!

A szécsi molnárné.

Vigan jár a malom,
Mégis nagy a búja;
A szécsi molnárné
Gyászba van borulva.

Ki-kiül holdfénynél
A Rima szélére,
Mélázva nézeget
Csillogó vizébe.

„Te Rima, te Rima,
Ne fuss úgy előlem!
Egyetlen fiamat
Mért vetted el tőlem?

Te Rima, te Rima,
Állj meg csak egy szóra!
Add vissza!... hadd tegyem
Rózsás koporsóba!”

...Rima fényes tükre
Meg-megrezdül belé -
S viszi a molnárné
Könnyeit lefelé...

Sors.

Melegen süt a nap delelő sugára
Mezei munkások hangyacsapatjára.
Országuton halad, délczeg paripákon,
Hintóban egy nagy úr dagadó párnákon.

Felsohajt a munkás: „De jó az uraknak!”
S szemei a fényes hintóra tapadnak.
Felsohajt az úr is: „De boldogok vagytok!”
S mosolyognak felé nyájas mezők, halmok.

A falu bolondja.

Boldogan áll a mátkapár
Oltár előtt a templomban,
Hangzik a nagy, örök eskü:
„Holtomiglan-holtaiglan!”

Oszlop mellől nagyot kaczag
A falu bolondja -
Kaczagását a boltozat
Búsan visszhangozza.

Temetés.

Temetik, temetik szegény árva költőt
A kórházi szolgák,
Koszoru nem fõdi, mirõl álmodozott,
Deszkekoporsóját.

Halottas kocsira durva kézzel lökik,
Koppan a koporsó...
Kocsis ásítzik... és isten nevében
Viszi lustán a ló...

...Egykedvûn elássák... És mikor ott hagyják
Azt a kopár helyet:
Álma fölé a szél irgalomból sodor
Egy-két falevelet.

Százszorszép Juliska.

Õszi verõfénytõl
Ragyog a gróf kertje,
Százszorszép Juliska
Búslakodik benne.

Lecsüggesztett fõvel,
Andalogva sétál,
S megszólal minden kis
Hervadó virágszál:

„Rózsafán, hajnalban
Hiába születél:
Kórón illatoztál,
Te is kóró lettél!

Szépség koronáját
Hiába viselted:
Csillogó semmiért
Magad eltemetted.

Nem találsz pihenést
A biboros ágyon,
Hej, otthon találnál
Hófehér párnádon!

Megcsendül szivedben
A falu harangja,
Vágyakozó lelked
Hazacsalogatja.

S bánatot hoz a szél
Anyád sirhalmáról,
Keserű sohajtást
Szeretőd ajkáról.

Hasztalan siratod
A patakot, völgyet:
Hegyek, erdők, halmok
Soh'se látnak többet.

Rózsafán, hajnalban
Hiába születél:
Kórón illatoztál,
Te is kóró lettél!"

...Őszi verőfénytől
Ragyog a gróf kertje,
Százszorszép Juliska
Buslakodik benne.

Lehanyatlik a nap,
Szomorun néz rája -
Sárga falevél hull
Hervadó arczára.

Szegény zenész...

Szegény zenész kóborol az éjben,
Keserűség háborog szívében.
Nincs, hol fejét hajtsa nyugalomra -
De sok is az isten nyomorultja!

S egy ablakból gyönyörű dal zendül,
Édes érzés száll szíven keresztül.
Sötét képek mind tova illannak,
Költője ő annak a szép dalnak.

S ablak alá leül a nagy kőre,
Rózsaszinben tündököl jövője.
Elszenderül a ringató dallal -
Ott kelti föl a pirosuló hajnal.

Féltett kincs.

Búbánatos özvegyasszony
Sír a szoba szögletében -
Dobra ütik kis holmiját
A rideg törvény nevében.

Kis leánya, bár szepeg is,
Könyörg összekulcsolt kézzel:
Hogyha mindent elvisznek is,
Csak bábuját ne vigyék el!

A kis árva.

Bölcsője nyomor volt,
Fájdalom dajkája,
Édes anyja haldoklása
Altató danája.

Anyai csók nélkül
Oh mi lett belőle?
Életfának bimbájában
Fonnyadó gyümölcse.

Lehullott a bimbó
Rózsanyitó szélben,
Tarka lepke, kis madárka
- Édes anyja siri álma -
Elsiratta szépen.

Az özvegy akácza.

Falu végén áll az
Özvegyasszony háza,
Annak az udvarán
Van egy szép akácza.

Elméláz alatta
Minden áldott este,
Csatában esett el,
A ki azt ültette.

Hallgatja a lombok
Csöndes suttogását -
Mintha hü párjának
Hallaná hívását!

Altató.

A hömpölygő Balog
Szép halottat viszen,
Bús habzene mellett
Úszik le a vizen.

Ölbeli kisdedet
Szorit kebelére,
Ajka reá tapadt
Álmodó szemére.

A lehajló füzek
Meg-megállítgatják -
„Jobb ez így, jobb ez így!”
Susogják... altatják.

Megsirattam.

Nagybetegen a kórházban
Hogy feküdtem,
Haldokolt egy ismeretlen
Ott mellettem.

„Mari!... Mari... - felsohajtott -
Csitt, hallgass csak!
Milyen szépen énekelnek
A madarak!”

Szállt az ének... lelke is szállt
Egy sohajban...
Nem volt, aki megsirassa -
Megsirattam!

A szamóczás leány.

Szőke kis lány az erdőben
Földi epret szedeget -
Pásztorifju csókja édes,
Szamóczánál édesebb.

Szőke kis lány szomoruan,
Szemlesütve megy haza,
Oldalánál a kis bárány
Nem tudja, hogy mi baja!

A csöndes ház.

Völgy ölén áll a csöndes ház,
Betévedtem oda egyszer -
E kis helyen mennyi nyomor,
Mennyi, mennyi furcsa ember!

Egy nő mindig égre bámul,
Merev szeme úgy megdöbbent...
Csecsemője kebeléről
Véres szárnyon égbe röppent.

Dárius ez, a lutrin nyert,
Szórja a pénzt, hányja szóval:
Aranya ép most érkezik
Kétszázezer nagy hajóval.

Sápadt ifju akác alatt
Kedvesét légyottra várja:
„Jaj de soká jössz, galambom!
Sir a gerle... nincsen párja...”

Az, királynak tartja magát,
Rangot oszt a hódolóknak;
Ép kapóra engemet is
Kinevezett tábornoknak.

Zuhany alatt egy őrjöngő,
Fogvaczogva futna onnan:
„Jaj, segítség! odaégek,
A világot fölgyújtottam!”

Megesett lány dúdol vigan:
„Én vagyok a Szűz Mária!”
Bábut ringat az ölében:
„Imádjátok, isten fia!”

De annak a fellegekben
Járó bölcsnek párja nincsen:
Hajdan istentagadó volt,
S most azt hiszi: ő az isten!

Völgy ölén áll a csöndes ház,
Betévedtem oda egyszer -
E kis helyen mennyi nyomor,
Mennyi, mennyi halott ember!

VEGYESEK.

Beköszöntő.

(Ajánlva a szerkesztőnek.)

Mindenfelé buzditanak,
Tovább tehát nem hallgatok.
Költő leszek... magyar költő
S mint a madár, dalolgotok.
A Múza - nem tagadhatom -
Egy csókot én rám is nyomott -
Repüljünk hát, Pegazusom,
Hagyjunk magunk után nyomot!

Először is saját becses
Személyemről fog zengni dal.
Kitárom szívem belsejét
Összes világfájdalmival.
Mert engemet, szerkesztő úr,
Már nagyon sok szenvedés ért,
De nem kaptam még jutalmat
Ezért a sok szenvedésért.

„Fáradt” vagyok, „beteg” vagyok,
Szívem, lelkem megtört, komor.
„Hazátlan szél” gyanánt futok,
Ide s tova hajt a nyomor.
„Hideg közönyt”, „vásári zajt”
Látok-hallok mindenfelől...
Óh jaj hová rejtőzzem el
E rút, önző világ elől?

„Hervadt”, „kopár” szívemnek oly
Jól esnék egy árnyas berek,
Dús lomb alatt nem hallanám:
Hogy lármáznak az emberek.
A természet bűbájából
Lelkem vigaszt merítene:
Csörgő patak altatna el,
Dalos madár ébresztene.

Lassankint elfelejteném
A mult „fájó emlékeit”:
Szerelmem és bukott jövőm
Magasztos szép reményeit.
Egy hervadó bokor alatt
Örökre elszendergenék,
Fölöttem bús halotti dalt
Zengnének a fülemilék.

Tekintetes szerkesztő ur!
Ez itt az én első dalom.
Remélem, hogy elég modern:
Van benne *szív*, van *fájdalom*.
Kérem tehát: nevemet a
Költők közé jegyezze be,
S küldjön egy pár forintot is,
Mert üres a költő zsebe.

Önéletrajz.

Hogy valaha hét vármegye
Értem egymást meg ne egye:
Elmondom, hogy hol születtem,
Hol kergettem a lepkét;
Elbeszélem életemnek
Leggyönyörűbb részletét.

Nemes Radnót helységében
Születtem én a felvégen.
Egyszerű kis szalmás házban,
Mint a nagyok rendesen.
Itt ringatta édes anyám
A bölcsőmet csendesen.

Az én kedves szülőföldem
Fekszik egy szép kies völgyben,
E szép kies völgyön által
Egy folyó: a kis Balog,
Játszi kedvvel, friss erőben
Ide s tova kanyarog.

Mint kis gyerek, a Balogban
Sok halat és rákot fogtam.
Egy abrakos tarisznyával
Vittem haza némelykor,
Pedig nagyon megtiltotta
A halászást a rektor.

De a rektor sem soh'se bántott,
Mert én, mint a miatyánkot,
Ugy mondtam a leczkét mindig,
Nem akadtam el soha...
Ekszámenkor többet tudtam,
Mint az egész iskola.

Volt is aztán vásárfia:
Bicska... perecz és muzsika...
Édes anyám örömeiben
Tejbe, vajba fürdetett...
Édes apám a csizmámra
Szép sarkantyut üttetett.

Nem értettem semmi máshoz:
Csak a könyvhöz... tanuláshoz.
Ha kimentünk a tavaszi
S őszi alá szántani:
Soh'se tudtam a lovakat
„Hozzád”, „tüled” hajtani.

A' lett vége a dolognak,
Hogy beadtak tanulónak.
Mert látták, hogy gazdálkodni
S dolgozni nem szeretek...
Igy legalább - azt mondták - még
Preczeptor is lehetek.

De egy kicsit többre vittem,
Mert én magyar költő lettem,
Kárpátoktól Adriáig
Lelkesülnek dalomon -
Egy nagy bolond piramis fog
Ágaskodni siromon!

Az én lakásom.

Mivelhogy a költő urak, mind
Megéneklék lakásukat:
Tehát én is megörökitem,
Hol én lakom, ezt a lyukat.
Azaz, hogy még e lyuknak is csak
Negyedrésze az én lakom,
Mert én most, tisztelet-becsület,
Csak hónapos ágyon lakom.

Hogy én miért lakom jelenleg
Itt: mondanom se kell talán.
Megfejtheti akárki rögtön,
Oly egyszerű, könnyű talány.
Pedig nekem egész lakosztály
Kényelméhez van hajlamom...
És mégis, tisztelet-becsület,
Csak hónapos ágyon lakom.

Hogy együtt sok jó ember elfér:
Mi arra szép példát adunk.
Egy roppant szűk, nyirkos szobában,
Nem kevesebb, öten lakunk.
Négy három ágyon hál közülünk,
Az ötödik egy pamlagon.
Nekem nagyon tetszik, hogy én most
Csak hónapos ágyon lakom.

Itthon jogom csak háltni van, de
A nappalt is honn tölthetem;
Mert a szabó, kinél lakom most,
Megengedé ezt énnekem.
De a varrógép zúg, csörömpöl,
Aranyt hiába olvasom.
S irtóztatón boszankodom, hogy
Csak hónapos ágyon lakom.

A varrógép lecsendesül és
Rákezd a szabó fia.
Nem tudna ugy lármázni, mint e
Prücsök, egész ármádia!
Ordítózik... tör-zúz... dörömböl...
De én nem üthetem nyakon,
Mert én, most, tisztelet-becsület,
Csak hónapos ágyon lakom.

Az is gyakran előfordul, hogy
A gazduram nejét veri.
De csakhamar megbánja tettét
S engesztelön ölelgeti.
Hanem jól elpáholja ismét,
Mihelyt nyilik rá alkalom -
De én közönynyel nézem ezt, mert
Csak hónapos ágyon lakom.

Még éjjel sem tudok nyugodtan
Verselni a nagy zaj miatt;
Egy hortyog, más beszél álmában,
A harmadik föl-fölriad.
A negyedik meg alvajáró
S ezzel van a legtöbb bajom...
Hjah! én most, tisztelet-becsület,
Csak hónapos ágyon lakom.

Reggel korán megszólal a gép
S kezdődik a komédia,
A borzasztó csörömpölésre
Fölébred a majsztram fia.
S a gazdasszony tüzet rak... a tej
Kifut, sustorg a hő vason...
Kelek, mert tisztelet-becsület,
Csak hónapos ágyon lakom.

De a legszebb az a dologban,
Hogy nem tudok fizetni se:
A harmadik hónapja már, hogy
Nincs pénzem egy fityingnyi se.
Pedig már a szabó haragszik.
Ha még soká halasztgatom:
Attól félek, hogy én ma-holnap
Hónapos ágyon sem lakom.

Az én aggódó anyámnak.

Ne sirasson annyit, édes anyám, lelkem,
Az a jó uristen megsegít még engem!
Hisz' hogy most az élet nagy keresztjét hordom,
Majd meglássa: lesz még nekem is jó dolgom.

Nem bukhatom én el ennyi küzdelemmel,
Ennyi verejtékes, néma türelemmel.
Sorsomon diadalt kell nekem aratni,
Ha az ég a földdel össze fog szakadni.

A kit hány-vet a sors, mint habot a tenger:
Ne sirassa senki, abból lesz az ember!
Megtanul a saját maga lábán járni
S dörgő zivatarban, mint kőszikla, állni.

Nem halok meg addig, jó anyám, ne féljen,
Mig koszorut nem nyer annyi napom, éjem.
Nem hagyom itt addig ezt a szép világot,
Mig szülém engemet boldognak nem látott.

Istenem, ha néha a jövőbe nézek:
Már előre is nagy boldogságot érzek.
Látom lesimulni a habok redőjét
S éltem hajójának csendes kikötőjét.

Egy áldott teremtés lesz majd feleségem,
Ki a fuvó szélről is megóv majd engem.
Ellesi titokban minden gondolatom'.
Én pedig jutalmul összecsókolgatom.

Édes anyámasszony hozzánk jön majd lakni,
Aranyos menyének tanácsokat adni.
S ég urához küldi hál'adó imáját,
Majd ha ringatgatja siró unokáját.

Ne sirasson annyit édes anyám, lelkem,
Az a jó uristen megsegít még engem!
Hisz' hogy most az élet nagy keresztjét hordom,
Majd meglássa: lesz még nekem is jó dolgom.

Az ember csak egyszer él!

Jó barátim, a bajnak
Ma oda se nézzünk.
Csapjunk egy kis lakodalmat,
Most van egy kis pénzünk.
Igaz, hogy nincs téli ruhánk,
Hej, pedig már itt a tél...
Eh, de mit filozofálok?
Az ember csak egyszer él!

A pap ugyan prédikál
Másvilágról sokszor.
De ki tudja: van-e ott lány,
Czimbalom és jó bor?
Meg ha van is: ott az ember
Csókolózni, inni fél
Az uristen színe előtt...
Az ember csak egyszer él!

Mese a feltámadás!
Ha az ember meghal:
Trombitálhat sírja fölött
Egy regement angyal!
Ő abból a kis gödörből
Többet soha föl nem kél...
Rajta, fiúk, el ne késsünk!
Az ember csak egyszer él!

A minap egy gyógyszerész
Cziankálit vett be,
Izabella hűtlenségét
Ugy szívére vette!
De bolond volt! Mért nem ivott?
'Sz jobb a bor méregnél...
Ha nem ivott ő: igyunk mi!
Az ember csak egyszer él!

Tegnapelőtt egy zsidót
Pénzeért megöltek.
Ha elisszszuk minden pénzünk:
Soha ránk nem törnek.
Vig szegénység a veszélyes
Gazdagságnál többet ér...
Rajta, fiúk, szép a vetés!
Az ember csak egyszer él!

Ne gondoljunk arra ma,
Hogy lesz, mi lesz holnap.
Minden bajért, szenvedésért
Kárpótol egy jó nap.
...Oda se nézz, rá se hallgass,
Ha a világ elítél.
A világtól éhen halhatsz...
Az ember csak egyszer él!

Kétezer éve...

Kétezer éve lesz, hogy Krisztus született
S megváltá a bűnös emberi nemzetet.

Azóta a gonosz ismét felülkerült:
A bünbe a világ még jobban elmerült.
Az úr az égből ránk szomoruan tekint
S gondolja: *egy Krisztus elkelne már megint!*

Petőfi.

Magyarok csillaga, drága szemefénye,
Hát hiábavaló szívünknek reménye?
Hát csakugyan nem jössz soha többet vissza?
Eltűntél örökre, te dalos pacsirta?
Oh, ha visszajönnél, oh, ha visszatérnél,
Költő, kinek ajka édesebb a méznél!
Szerelem dalnoka, hirneves zengője!
Koszorus leányok mennének elődbe.
Dobogó szívöket boldogan kitárva
Reszkető karokkal mind ölébe zárna,
Kikről annyi szépet tudtál énekelni...
Le nem tépne forró kebelökről semmi.
Bár az egész világ tüzlángba borulna:
Nem mehetnél többet harczba, háboruba,
Csókkal részegítve itthon tartanának
Az édes szerelem édes dalnokának!
Oh ha visszajönnél, haza éneklője,
Honszerelmes ifju, szabadság költője!

De megvigasztalnád szegény jó hazádat,
A ki éjjel-nappal kesereg utánad,
A kinek a legjobb gyermeke te voltál:
Tiszta kebled mélyén képe volt az oltár.
Jaj de megörülne kedves imádottad,
Ki szabadság néven bujdokol, mint a vad.
Hervadó arczáról nem ismernél rája
Arra az egykori tündérszép leányra.
Viszontlátva téged, talán jobban lenne,
Csókjaid tüztől uj életre kelne!
Hova lettél? hol vagy? Hiába kutatom!
Lelkemet átrezgi egy metsző fájdalom.
Vad kozák oltá ki életed világát?
Paripák tomboltak roncsolt testeden át?
Véred gyöngypatakját csatatér felitta?
Örök álom borult büszke álmaidra?
Oh, ha tudnám, hol vagy, nagy bünt követnék el:
Feltörném sirodat egy viharos éjjel!
Drága hamvaidat levegőbe szórnám,
A zúgó szeleknek martalékul dobnám,
Hogy vigyék keletre, napnyugatra, délre...
Széles Magyarország minden szögletébe.

Kelne tán belőle évszázadok múlva
Olyan igaz költő, mint te voltál újra?!
Vagy tán meg se haltál? Ez a hír csak költött?
Halhatatlan lényed új alakot öltött?
Mint csalogány zengesz erdők rejtekében
Elveszett édenről oly szomoru szépen,
Hogy az esti csillag reszketve aláhull
Zokogó dalodra fénylő magasából?
Tán felhő képében siratod hazádat,
Kit kora sirba dönt a nyomor és bánat?
Vagy te vagy az égnek haragos villáma?
Fenyegeted a sok zsarnokot czikázva?
Oh czikázz, te villám! Üsd agyon a hány van!
Ne legyen egy nép se gyászos rabigában!

Kár volt nekem...

Kár volt nekem odahagyni
Azt a csendes kis falut...
De szívesen visszamennék,
Szántogatnék, vetegetnék,
Hej de nincs már vissza ut!

Itt kell nekem már imádni
A faragott képeket,
Itt kell nekem nyomorogni,
Hizelegni, mosolyogni,
S rejtegetni könnyemet.

De egészen másképp volna
Abban a kis faluban!
Nem törődném a világgal,
Az én kedves Málikámmal
Éldegélnék boldogan.

Volna egypár köblös földem,
Házam, lovam, tehenem,
S hogy kilegyen boldogságom:
Már azóta vón vagy három
Pirospozsgás gyerekem.

És mivelhogy nem volt nálam
Jobb tanuló, szebb író:
A falu megbecsült volna:
Bizonyosan lettem volna
Nótárius vagy bíró.

Peták Mihály.

Nem akarom megénekelni
Az ibolyát, szegfűt, kaport,
Mert - fájdalom - nem én, de Tompa
Találta fel a puskaport.
Szerelmes verset sem csinállok,
Hisz annyi van, mint a szemét!
Dicsérte már ezer poéta
Kedvesének haját, szemét.

De hát kiről, miről daloljak.
Mikor nekem dalolni *kell*,
Ha a mindenség romba dül is
Az úr dicső eszméivel?
...Megvan! - fogadd, óh múzsa, érte
Szívem hálás köszönetét:
Elmondom egy jobb sorsra méltó
Szabólegény bús életét.

Peták Mihály egész napon át
Görnyedve tűz-fűz... öltöget;
És mégis a sors poharába
Több ürmöt önt, mint örömet.
Ő nem közönséges halandó,
Mint a többi szabólegény,
Kik azt se tudják, hogy miféle
Fán terem a vers és regény.

Szeretne a színházba járni
Minél többször, de nem lehet;
Hanem azért megkritizálja
A drámákat s dalműveket.
Ez „szép darab”, az „rossz”, amaz „vig”,
S emez „dicsó”, mert „szomorú”...
Szerinte csak „*Sakeszpeárét*”
Illeti meg a koszoru.

Peták Mihály versekbe szokta
Foglalni nagy fájdalmait;
Hej, mert szívéből rég kiszállott
A szeretet, remény s a hit!
Nem lel vigaszt a csillagokban,
Nem a patak csörgésiben,
Nem a mezők zöld bársonyában,
Nem senkiben, nem semmiben!

„Gyűlöli e „czudar” világot,
A hol a „gaz” biborba’ jár;
Roppant dühös, ha elgurulgat
Előtte egy fényes batár.
Eszébe jut a sorskülönbség
S el-el méláz... töprenkedik:

Hogy míg ezek jólétben usznak,
Hány ember van, ki éhezik.

Egyszóval ő a nagy világon
Sehol se lát *harmóniát*:
A teremtés dicső művét úgy
Tekinti, mint egy nagy hibát.
De hogyha pénze van s gavallér
Módon lehet mulatnia:
Kibékül a világgal és van
Égen-földön - *harmónia*!

A nyomorhoz.

Hasztalan ijesztesz, kétségbe nem ejtesz,
Hozzászoktam már én a nehéz kereszthez!
Hurczolom régóta, kicsi korom óta,
Nincs olyan rossz, amin át ne mentem vóna.
Fetregtem a porban, mint egy hitvány féreg...
De hittem, reméltem, s hiszek és remélek!

Hiszem és remélem, hogy aki küzd, annak
Pártfogói mindig magasabb hatalmak.
Nem hagyják elesni, vagy ha el is esik:
Ott teremnek mindjárt s rögtön felemelik.
És szárnyakat adnak csüggedő lelkének,
Hogy higgyen, reméljen... hiszek és remélek!

Láttam ugyan embert, akit eltiportál,
Ki becsületesebb, derekabb volt soknál.
S egy szabadító kéz felé még se nyult ki,
Istentől, embertől elhagyatva mult ki.
S utoljára ástak egy gödröt szegénynek...
De azért én bizom, hiszek és remélek!

Hasztalan mered rám s fenyeget az élet
Fekete könyvéből annyi gyásztörténet:
Nem szabad elbuknom, mert egy jó anyám van,
Mit csinálna szegény, egyedül, magában?
Ki viselné gondját az én jó szülémnek?...
Örökké hiszek és örökké remélek!

Dal a hazáról.

Szeresd, szeresd honfi, leány, hazádat,
Mint az édes, mint a szülőanyádat.
Koporsódig hűséges légy iránta,
Hűséges légy örömébe, bújába.

Fejed fölött ez a kék ég ragyogott,
Mikor anyád a bölcsőben ringatott.
Ez a nap süt, ez a csillag sugára
Porladozó őseidnek sirjára.

Ez a föld ad mindennapi kenyeret,
Hideg ellen, vihar ellen fedelet,
Kikeletkor pacsirtaszót, virágot,
Erdő, mező ismerősöd, barátod.

Mehetsz, mehetsz, vándorolhatsz bárhova:
Egész világ idegen lesz, mostoha.
Halni visszahoz a honvágy, a bánat -
Szeresd, szeresd, soh'se hagyd el hazádat!

Emlékezés nagyanyámra.

Nem tud úgy szeretni a világon senki,
Mint ahogy ő tudott engemet szeretni.
Akármit kívántam, megtette egy szóra,
Még a csillagot is reám rakta vóna.

Mikor odahaza iskolába jártam:
Rangosabb egy gyerek nem igen volt nálam.
El nem tűrte volna ő azt semmi áron,
Hogy valaki nálam szebb ruhába járjon.

Nekem volt a legszebb iskolás tarisznyám,
Nekem volt a legszebb magas sarkú csizmám,
S úgy kitisztogatta, kifényesítgette,
Hogy magát a vak is megláthatta benne.

Milyen tulipántos, cifra szűrbe jártam!
A király fia is hordhatta vón bátran.
Nyakravalóm, rojtos, olyan volt, hogy rája
Még a rekt'ramnak is elállt szeme-szája.

Ha felöltöztetett, rendbe hozott szépen:
A kapun kikisért, s megcsókolta képem.
S úgy nézett utánam, gyönyörködött bennem,
Ha az iskolába rátartian mentem.

Tarisznyám ellátta mindenféle jóval:
Szép fehér czipóval, mogyoró, dióval.
Mikor haza mentem: hogy örült, ha bátran
„Mindközönségesen” jó napot kívántam.

Mikor a vásárra elment Rimaszécsbe:
A czakói hegyig ballagtam elébe.
Ott vártam és ha már messziről meglátott:
Szedte kosarából a sok jó kalácsot.

Hozott mézes lovat, kardot, szívet, órát,
Szép árvalányhaját, piros pesti rózsát,
Süvöltőt, dorombot, czifra képes könyvet,
Nevető szemében drága örömkönnyet.

Az volt minden vágya, földi kívánsága,
Hogy kitanulhassak a papi pályára.
Ha ő ezt megérné: milyen boldog lenne!
A temetőben is jobban megpihenne.

El is vittek végre messze, egy városba,
Hol elvakította szemem a nagy pompa;
De mikor ott hagytak csókolva, ölelve:
Mintha egy kést döftek volna a szívembe!

Én aztán tanultam, ahogy csak telt tőlem,
Hogy jó papi ember váljék majd belőlem.
A professzorok meg egyre dicsérgettek...
Szegény jó nagyanyám, hogy örvendett ennek!

Mikor hazamentem a vakációra:
Hogy füröszté arczom zápkönnybe, csókba!
Nem törődött akkor senkivel se mással,
Szépen bánt velem, mint a himes tojással.

Hogy kitudakozta: jól megy-e a dolgom?
Hát a gazdasszonyom hogy viseli gondom?
S ha panaszkodtam, hogy küldöz a boltba:
Hogy szidta, hogy küldte a tüzes pokolba!

Nem győzte elégszer azt se elbeszélni,
Hogy az ablakomon szeretne benézni,
Mikor nem is tudom, mikor nem is sejtem,
Látná: mit csinállok? megláthatna engem.

Mikor aztán ütött a válás órája:
Szívét ellepte a keserűség árja;
S mindig e volt vége hosszú bucsujának:
„Az isten áldjon meg, többet soh'se látlak!”

Hanem azért minden ünnepkor meglátott,
Sütte a jó túrós és mákos kalácsot.
Mig végre csakugyan igaza lett egyszer...
Jól elbucsúztatta tőlem is a mester.

Most az a sziv, melynél egyse lángolt hőbben,
Künn porladozik a hideg temetőben.
Áldja meg az isten a haló porát is!
Altató dalt zengjen sirján a madár is!

Oh, szerelem!

Oh, szerelem! mi is vagy te?

Átok... áldás... minden!

Ostoroz is, jutalmaz is

Veled a jó isten.

Az egyiket fölrepited

Fényes mennyországba,

A másikat beugrasztod

Dunába, Tiszába.

Engemet is nyakon csiptél,

Nincsen tőled nyugtom...

Csak azt mondd meg, hadd készüljek:

Szállok-e vagy ugrom?

Kérdezgetem, tudakozom...

Kérdezgetem, tudakozom

Az akáczfalevelet:

Vajjon engem az a kis lány

Szeret-e vagy nem szeret?

Hol igent mond, hol nemet mond

A csúf jószág, a bohó...

Mondd meg, édes, te magad, hogy

Melyik már itt a való?

Mondd meg, édes! E dologban

Igazat csak te tehetsz;

Hanem kérlek jó előre:

Azt ne mondd, hogy nem szeretsz.

Nem vagyok én király...

Nem vagyok én király,

De te királyné vagy,

Az egész világon

A legislegszebb vagy.

Jaj de félek, rózsám,

Hogy a király meglát,

S fejedre illeszti

Az arany koronát.

Örök szerelem.

Beirtam nevedet
Százszor a homokba:
A szél eltörölte,
Az eső elmosta.

Beirtam nevedet
Egyszer a szivembe:
Vihar se tépi ki,
Tenger se mossa le.

Szivem porát a szél
Siromról, ha hordja:
Örökké él neved
A szállingó porba'!

Boldogtalan vagy...

Boldogtalan vagy,
Én is az vagyok!
Hallgatsz felőle,
Én is hallgatok.

Olvadjon egygyé
Bánatos szivünk:
Kétannyi búval
Boldogok leszünk.

Kétség.

Ugy reszket a szivem,
Ugy remeg a lelke,
Ugy félek, angyalom,
Hogy te megcsalsz engem.

Csókod el nem üzi
Örök kétségemet:
Örökösén félt az,
Aki nagyon szeret.

Valami azt sugja,
Édes boldogságom!
Hogy te leszel az én
Boldogtalanságom.

Oh ne hulljon!...

Oh ne hulljon értem soha
Szép szemednek drága gyöngye!
Nem tettél te semmi rosszat,
Csak a szívem törted össze.

Csak ezt a kis húsdarabot
Tapostad el, mint egy férget -
Máskülönben semmi baj sincs,
Imádkozom s iszom érted!

Iszom, mint a kefekötő,
Szívem csalfa királynéja!
Fütyörészek, dudorások
S tánczolgok is néha-néha.

De ha talán főbe lőném
Magam érted, csalfa, végre:
Fess majd egy nagy számárfület
Koporsómnak födelére!

Juczi néni.

Falu végén, a felvégi szélső házon
Kuvikol egy halálmadár éjfél tájon.
Juczi néni ki-kiszalad
S kergeti a csúf madarat,
Beteg lánya, gyöngyvirága, hogy valahogy meg ne haljon.

Kopogtatnak: „Juczi néni, menjen gyorsan!
Diákfia most haldoklik a városban.
Az a végső óhajtása,
Kigyelmedet hogy meglássa...”
Betegétől bucsut se vesz, útnak indul úgy, a hogy van.

„Juczi néni, fiát élve nem láthatja...
Nyugodjék meg... ez az isten akaratja.”
„„Hál’ istennek!... jól járt szegény...
Az volt ám a derék legény...
Milyen szépen papolt otthon!... egész falu megsiratja.””

Juczi néni siet haza tüskén-bokron,
Megnézni, hogy gyöngyvirága hogy van otthon.
„Juczi néni, lánya nincsen...”
„„Hogy ne volna, édes kincsem?!
Fiam is van a városban, megyek is, mert beteg nagyon.””

Juczi néni a városnak veszi útját
Hegyen, völgyön, erdőn, mezőn, csaliton át.
„„Jaj, mennyit kell szaladgálnom,
Haldoklik a fiam, lányom!””
A városba, onnan vissza szaladozik szegény folyvást.

A kis gyűrűs legény.

Faluról falura szanaszét jár szegény,
Vándorol örökké a kis gyűrűs legény,
Batyus zsák, süvöltő, szegesbot, faláda...
S a többi... s a többi...
Elég ebből ennyi...
Ez az ő mindene, ez az ő világa.

Fütyülő sipjával hívogat, csalogat
Porhajas fiukat, apró kis lányokat.
Viszik a sok kóczot, mindenféle rongyot,
Ad nekik kerepet,
Szent János kenyeret,
Gyűrűt, medvecukrot pántlikát, dorombot.

Menyecske, hajadon, nagyja is kinn terem,
Viruló arcukon virit a szerelem.
Tűt, czérnát, szatyíngot vásárolnak tőle...
Édes tréfát űznek...
S a szegény gyűrűsnek
Eszibe jut róluk kedves szeretője.

S boldogan tovább megy vigan sipolgatva,
Aranyos, virágos minden gondolatja.
S ha ringye, ha rongya a városban elkel:
Nem igen cserélne
Még a püspökkel se...
Vándorol, fütyörész, tulipiros kedvvel.

A mig élek, mindig bánom...

Amig élek, mindig bánom,
Hogy elhagytam kisvilágom:
Falumat a bércz tövében,
Csendes, enyhe völgy ölében.

Boldogabb volnék én ottan,
Egy alacsony kis kunyhóban,
Mint e zajos nagyvilágban,
Czifra, fényes palotában.

Idegen itt nekem minden,
Más emberek vannak itten,
Más erkölcsök, más szokások...
Csillogások, csalfaságok.

A teremtés koronája
Itt a földnek rabszolgája.
Levetette égi arczát,
Ugy harcolja a lét harczát.

Hogy nyüzsögnek, hogy zajognak!
Egymásra hogy agyarkodnak!
Mindeniket üzi, hajtja
Saját önző gondolatja.

Homlokukra, zászlajukra
A kedves „Én“ van felírva.
Ezért készek csalni, lopni,
Mást, ha lehet, eltiporni.

Összetörik a szivedet,
Meggyilkolják a lelkedet.
Életedet kirabolják...
Az istent is megtagadják!

A mig élek, mindig bánom,
Hogy elhagytam kisvilágom:
Falumat a bércz tövében,
Csöndes, enyhe völgy ölében.

Ott az élet, a szép élet!
Egyszerű, mint a természet.
Ott fehérlik, ott honol a
Tiszta erkölcs lilioma.

Az istenben bizva, hive
Nyugodt minden ember szive.
Szeretetben, békeségben
Foly le minden óra szépen.

Több öröm van ott egy házban,
Több boldogság, mint itt százban.
Istenem, ha köztük élnék:
A királylyal sem cserélnék!

Szivesebben örzenék én
Nyájat ott az erdő szélén,
A felhőkön elmélázva,
Fütyörészve, furulyázva!

Ej, ha a sors engem innét
Valamikor hazavisz még:
De kisírom majd magamat,
Ha meglátom kis falumat.

Türelemmel küzd az ember.

Türelemmel küzd az ember
S boldog soha nem lehet:
Izgalomban, siralomban
Tölti el az életet.

Hogyha van is néha egy kis
Nyugodalma, öröme:
Megzavarja, elnyeli a
Búnak, bajnak özöne.

Ugy van. Itten drága minden,
Drága minden örömünk:
Egy kis jóért, mulandóért,
Százszor is megfizetünk.

De a végzet annyi mérget
Dob kelyhünkbe untalan,
Hogy az a kis édesség is
Keserű, mi benne van.

Szomorúság, nyomorúság,
Vértanuság életünk:
Több erénynyel, több reménynyel,
Mint sikerrel küzködünk.

Addig-addig küzködünk, míg
Megjön a nagy jutalom:
Öröminket, keservinket
Elnyeli a sirhalom.

Egy veszendő barátomhoz.

Hova lettél? hova tűntél?
Írántunk meghidegültél?
A barátság: szóvirág?
Hol annyi szív ver éretted:
Kisvilágod elfeledted?
S elkapott a nagyvilág?

Vigyázz, mert a nagyvilágban
Sok ragyogó hamisság van,
Elringatnak édesen.
De tanuld meg, hogy nem ér fel
Egy rokonszív melegével
Egész világ fénye sem!

Vagy talán űz a sors átka
Egy világból más világba?
Koldus lettél s nyomorult?
Ne vess azért meg bennünket.
Bizva bizzál! A ki csügged,
Nem érdemel koszorút.

Terheidet: jobban bírod,
Örömidet: szaporítod,
Ha megosztod hűn velünk.
Rongyosan járj vagy biborban,
Csillagok közt vagy a porban:
Mindig forrón szeretünk!

Egy kis gyermek halálára.

Ne sirasd őt, ne sirasd őt anyja,
Hogy elnémult gőgicsélő ajka.

Egyszer úgy is el kell menni innen,
Szebb koporsó a bölcsőnél nincsen.

Boldog már ő odafenn az égben:
A jó isten ringatja ölében.

A szegény szent ember.

Hej! sok ember nem jut halála után se
A szentek sorába...
De kiről itt szó van, fölavatták szentnek
Eleven korába'.
A rózsás kikelet nem nevetett még rá,
Csak harminczkilencszer:
S a falu népe már régen úgy hívja, hogy:
„A szegény szent ember.”

No de ezt a czimet István ő kigyelme
Nem kapta hiába:
Nytva áll örökké imádságos könyve,
Ócska bibliája.
Reggeltől estelig hányszor imádkozik!
Legalább ötvenszer...
Mikor elvégezi: újra előlkezd
A szegény szent ember.

Tele van a háza szentek arczképével,
Pedig kálomista...
Le-leszedi őket a szoba faláról
S csókokkal borítja.
Az a csoda, hogy a térde el nem kopik -
El is kopik egyszer:
Óra hosszáig is ott térdel előttük
A szegény szent ember.

A földjét felibe' más miveli mindég,
Azzal ő nem babrál;
Mert többre becsüli a mennyei jókat
A földi javaknál.
Keblet nem dagasztja a kalászos búza,
Kukoricza, kender...
Száz köből életért sem adna egy ígét
A szegény szent ember.

Mikor harangoznak, bármibe fogott is,
Félbehagyja dolgát,
Megyen a templomba... ilyenkor előtte
Nincs akadály, nincs gát.
Eshetik az eső, hogy a falu köze
Egy zavaros tenger:
Elmegyen, ha mindjárt ladikon is, oda
A szegény szent ember.

Hogy egyik szavam a másikba ne öltsem:
Az is vele történt,
Hogy boglyát tetézett... és a harangszóra
Szállni akart tüstént.
De lajtorja nem volt, eldugta helyéről
Valami nagy mester,
Kapta s leugrott a boglya tetejéről
A szegény szent ember.

Pap után fenszóval mondja a könyörgést
Reszkető, halk hangon;
S rajta csügg lelkével, hogy valamiképen
Egy szót el ne hagyjon.
Túlvilági boldog ájtatos érzésbe
Ugy elmerült egyszer:
Rácsukták az ajtót... s templomban virradt meg
A szegény szent ember.

Napszálltakor este rendesen kísétál
A temetőkertbe:
Felesége sirján buzgólkodik... szemét
Búsan égre vetve.
Zsoltárt énekelget... fű, fa, virág hallgat...
Szél susogni nem mer...
Éjszakákat tölt így kinn a temetőben
A szegény szent ember.

Ilyenkor, azt mondja, megnyilik előtte
A csillagos égbolt:
S hallja a magasból édesen lezengő
Angyali énekszót.
Istennel beszélget... s felesége sirján
Meglepi a szender...
Jobb volna már neked elköltözni innét,
Oh, szegény szent ember!

Itthon.

Hazajöttem... odahagytam
A nagy élet harczterét,
Hol az ember könnyel eszi
Mindennapi kenyerét.

Hazajöttem megpihenni,
Oly édes a nyugalom,
Őgyelegni egymagamban
Erdőn, mezőn, ugaron!

Összejárok minden bokrot,
Zeget-zugot, dombtetőt.
Fütyörések, dudorások,
Szívom a friss levegőt.
Meredek part oldalában
Vadvirágot szaglatok...
Integet a falu tornya,
Ide csillog a Balog.

A gulyást a kerek erdőn
Mindennap fölkeresem,
A világon ő nekem a
Legkedvesebb emberem.
Ha sokáig nem megyek: már
Nyugtalanul vár reám...
Ez a szegény pásztorember
Az én édes jó apám.

És pipaszó mellett óra
Óra után eltelik:
A régi szép jó időkről
Elbeszélne reggelig.
Én a multnál szebb jövővel
Biztatom az öreget,
Míg szalonnát sütünk nyárson
A ropogó tűz felett.

Mikor eljön a vasárnap:
A pap helyett papolok.
Hogy dicsérnek templom után
Emberek és asszonyok!
Azt se tudják, hogy mi is hát
A beszédem veleje;
Hanem azért az én számat
„Aranyozni kellene!”

De ha a pap prédikál: biz’
Én se tudom: mit papol,
Mert a szemem és az eszem
Másutt kószál valahol.
Nézem a szép menyecskéket,
Eladókat sorra mind,
S a legényt, hogy szeretője
Szeme közé hogy kacsint.

Estefelé beköszönök
A fonóba rendesen.
„Isten hozta kigyelmedet!”
Igy fogadnak szívesen.

Sok gyönyörű régi és új
Magyar nótát dallanak,
„Kútba estem. Ki húz ki?” - és
Több effélét játszanak.

Az orsóját sok leánynak
Én is gyakran ellosem.
Persze, amíg ki nem váltják,
Ki nem adom, van eszem.
Károk is ám annyi csókot,
Majd hogy el nem olvadok,
Házafele a sok csóktól
Mámorosan ballagok.

Hanem aztán én ilyenkor
Álmodom is szépeket:
Arany erdőt, gyöngypatakot,
Zöld szigetet, kék eget.
Csak az a baj, hogy hajnalkor
A kakas felkiabál,
Valamennyi szárnyas állat
Mind velem a házba' hál.

No de akkor, ha kihajtják,
Van pihenni alkalom.
Míg délre nem harangoznak,
Mint a bunda, alhatom,
Édes anyám lábujjhegyen
Jár a házba' csendesen,
A kilincset óvatosan
Teszi be, ha kimegyen.

Altató dal.

Este van már, este,
Tente, baba, tente!
Alszik már, alszik már
A csicsergő madár.
Alszik a kis cicca,
Gyuricza, Katicza,
Liba, cuczó, csirke,
Tarka boczi, csürhe,
Méhe, lepe, dongó,
Aranyos pillangó...
Alszik az ibolya -
Csicsija, bubuja!

Elment apa messzi,
Vásárfiát venni.
Majd ha a nap felkel:
Haza is jön reggel.
Hoz babának csókot,
Sárga, piros cukrot.

Lesz kicsinek drága
Szóló muzsikája.
Kardja, lova, mézes,
Czifra könyve, képes,
Kocsija, bábuja...
Csicsija, bubuja!

Volt egyszer egy ember,
Halászni ment egyszer.
Hát fogott is mingyárt
Aranyhaju kis lányt.
Hazavitte onnét
A csecse királynét,
Mert a' lett belőle,
Hogy magát kinőtte.
A halász is, bezzeg,
Fényes úr lett: herczeg!
Semmi baja, búja...
Csicsija, bubuja!

Tudok egy szép kertet,
Mesepatak mellett.
Arany, ezüst, gyémánt,
Szép narancsot, almát
Terem a fa ottan...
Tündérország ott van.

Gyöngymadarak ezren
Csacsognak a kertben,
Fű, fa, virág zengő,
Mint az üveg csengő.
Majd elmegyünk oda...
Csicsija, bubuja!

Tente, baba, tente,
A szemedet hunyd be!
Alugy ingó-ringó,
Piczi rózsabimbó!
Majd felkölt a hajnal
Fülemiledallal,
Fölkel a kis czicza,
Gyuricza, Katicza,
Méhe, lepe, dongó,
Aranyos pillangó,
Fölkel az ibolya...
Csicsija, bubuja!

A bátor katona.

Hova, hova, Palikám,
Azon a szép paripán?

- Elmegyek a csatába,
Édes hazám javára.

Kicsi vagy még, Palika,
Levet az a paripa.

- Ha levet is, nem bánom,
Gyere te is, barátom!

Kati néni.

Áldott volt a szive, áldott volt a lelke,
Ajtaját hiába senki se zörgette.
Mindenkin segített szíves jó'karattal,
Amit jobbjá nyújtott, soh'se tudta a bal.

Hogyha valahova beköszönt az inség:
Szó nélkül ott termett Kati néni mindég.
Amit isten adott, vitt azt elegendőt,
Tele rakott egy-egy kosarat vagy kendőt.

Széjjelosztogatta a szükölködőknek,
Hogy örült a lelke, ha sütöttek, főztek!
Nem volt a világon boldogabb ő nála,
Ha a kéményt vigan füstölögni látta.

Templomba mindennap, reggel, este elment,
Dicsérni az urat, a jószágos istent.
Mint igaz keresztyén, adakozott bőven
Az eklézsiának minden esztendőben.

Ő vitette Pestről a két uj harangot,
Behuzatta fényes bádoggal a tornyot.
A katedrát is ő maga csináltatta,
Emlékül ott ragyog áldott neve rajta.

A szegény iskolás gyerekeknek ő vett
Pennát és papirost, kalamárist, könyvet.
Aki jól tanult és magát jól viselte,
Megajándékozta, megörvendeztette.

Nagy gondja volt a kis neveletlenekre,
Apátlan, anyátlan, árva gyerekekre.
Mint tulajdon anyjuk, táplálta, ruházta,
Apró néppel mindig tele volt a háza.

Fel-felállitgatta egy sorjába' őket,
A kis csivajgókat, rendetlenkedőket.
Mint az orgonasíp, úgy állottak sorba,
Egreczérozttatta... végig csókolgatta.

Aztán az egyiket a térdére vette,
Két-három porhajas a lábához ült le.
Ki a nyakán csüngött, ki mellé oldalgott...
Beszélt aztán nekik sok szép fura dolgot.

Mesélt Árgyilusról, Tündér Ilonáról,
Kacsalábon forgó arany, ezüst várról,
Hétfejű sárkányról, vasorrú bábáról,
Fekete városról, óriás királyról.

Mikor a mesébe bele-belefáradt:
Deszkadarabokból csinált nekik házat.
Aztán kergetősdit vagy bujósdit játszott,
Felejtette velök a bús árvaságot.

Nap-nap után így folyt... Egyszer a kis árvák
Nagy szomorkodással a falut bejárják,
Zokogva beszélnek, hogy a Kati néni
Nem akar játszani, nem akar mesélni.

Ugy is volt csakugyan... Fehér lett, mint a fal,
Nem törődött többet a kis árva haddal.
Hiába költötték, esedezve szépen:
Jó lelke már akkor üdvözült az égben.

A mikor temették, amikor kivitték:
Sirt az egész falu, sirt az egész környék.
Jajszóval ödöngtek a kicsik utána...
Mindenik csak akkor lett igazán árva!

Még a harangok is szomorubban szóltak,
Zokogó panasszal, siralmasan kongtak.
Csak az ég mosolygott, csak az ég örvendett,
Hogy egy jó lélekkel a lakosa több lett.

De az egekben sincs, tudom, neki párja,
Ott is ügyel ő a szegényre, árvára.
S mivel onnan több jót nem tehet már velök:
Az ur zsámolyánál imádkozik értök!

A kis honfi.

Mi leszel te, hogyha megnősz,
Drága fiacskám?
- Beállok majd katonának,
Aranymentés gyöngyhuszárnak,
Édes jó anyám!

Mit csinálsz majd eszemadta,
Gyöngyhuszárocskám?
- Ki magyart bánt, mind levágom,
Egy se legyen a világon,
Édes jó anyám!

Hátha téged is levágnak,
Vitéz katonám?
- Te mesélted az apámról...
Én se félek a haláltól,
Édes jó anyám!

De ki lesz majd, ha te meghalsz,
Az én fiacskám?
- Hát én leszek, én maradok,
Hisz most is a tied vagyok,
Édes jó anyám!

Balambán.

Álmodik az ősz Balambán,
Százados tölgy mohos alján.
Erdei ér, susogó fa
Ősz Balambán altatója.

Viz morajlik bérczen, alatt:
„Alugy, alugy, boldogtalan!”
Koronás tölgy zúg körötte:
„Aludnál el bár örökre!”

Kakukmadár fönn az ágon:
„Kora még az örök álom!
Kakuk! kakuk! ősz Balambán!
Árnyék lebeg siron... fejfán...”

Fölébred a kakukszóra
Erdő-mező bujdosója.
Ködképeket hoz a szellő,
Homlokán ül *az a felhő*.

Hosszu haját megsimitja,
Hegedűjét igazítja.
Húzza mélán, húzza fájón,
Dala messze zeng a tájon:

„Volt egyszer egy öreg czigány,
Eljött a szent Mihály lován,
Bíró fiát ráültette...
Anikót meg eltemette.

Holló, holló, barna holló,
Hallod, hogy sir a koporsó?
Gyere velem esketőre...
Félek én a temetőbe'!"

...Mint az árnyék, tova lebben,
Bús dala szól egyre szebben.
Hold előtte, hold utána
Ezüst fátyolt szó utjára.

Kóborolva, csöndes éjben,
Öntudatlan', észrevétlen',
Temetőbe ér Balambán,
A hegedű siró hangján:

„Holló, holló, barna holló,
Hallod, hogy sir a koporsó!
Gyere velem esketőre...
Félek én a temetőbe'!"

...Jaj!... a sirok megrázkodnak,
Jönnek... jönnek a halottak!
Ősz Balambán menne, futna:
Rémek serege áll az utba!

Gyülnek... gyülnek... hófehéren...
Sorba... körbe... ezüst fényben...
Itt is... ott is... lebben... illan...
Zár nyikorog lenn a sirban...

Rémgomolygó, fenyegető
Birodalom a temető.
Ősz Balambán hajmeredve
Megfogózik egy keresztbe.

...Hah! a kereszt ingva mozdul,
Árnyék kel a sirhalombul,
Félt bírāja, büntetője:
A nagy vajda áll előtte...

Megzörgeti ódon csontját,
Fölemeli gombos botját,
Mélyen kongó tompa hangja
Balambán lélekharangja:

„Mért hozod el bünöd átkát,
Zavarni a holtak álmát?
Gyilkos! gyilkos! lakolsz itten!
Soh'se mégy ki többet innen!"

S a halottak árnya rezzen,
Forog egyre rémesebben,
Egyre szűkebb körre vonva,
Nyög Balambán térdre rogyva:

„Jaj nekem, jaj!... akkor este!...
A rágalom őket leste...
Mámorital... lakodalom...
Őrült bosszu... óh, irgalom!”

...S kiket külön sirba tettek:
Közös sirból közelegnek.
Egyik kezét szívéen tartja,
Másik, sebét mutogatja.

Holt Balambánt két halottja
Czipruslombbal betakarja.

Egy tengődő barátomnak.

Ugy kell neked!... Mért vagy olyan
Gyámoltalan, élhetetlen?
Biz’ így koldus fogsz maradni
Teljes világéletedben.

Tanulj Iksztól, Ipszilontól,
Fogadom, hogy lesz mit enned.
Hidd el, hogy nem a világban,
Benned van a hiba, benned.

Hagyj fel a nagy büszkeséggel!
Hiszen az csak czifra semmi.
A szegénynek soh’se szabad
Fejét büszkén fölemelni.

Bókolj szépen jobbra-balra,
Mosolyogni tudj fokonkint.
Eleinte nehezen megy,
De megszokod apródonkint.

A bibéjét mindenkinek
Puhatold ki, hiven leld el.
S a szerint szólj, a szerint tégy...
Ne törődj a becsülettel.

Csókolj kezét a nagyságos,
Méltóságos asszonyoknak:
Isten, ember, angyal, ördög
Egyszeribe pártfogolnak.

Hallgass a szép szóra, fráter,
Mert tanácsom jó, őszinte;
Ne kaczagj ki, hogy én is csak
Oly nyomorult vagyok, mint te!

Álom és való.

Álom, álom, édes álom -
Jaj de szépet álmodám!
Feleségem a diványon
Szerелеmmel hajla rám.

Kis fiacskánk meg előttünk
Lovagolt egy fa-lovon,
Oly boldogan elmerengtünk
A lovon és lovagon!

De álmomból fölébresztett
A puczóló vén anyó -
Körülnézek: nincs se gyerek,
Se feleség, se fa-ló!

A czipőtisztító.

Gyöngyhuszár volt Miklós bácsi
Hajdanában,
Oroszlánként viaskodott
Sok csatában.
S most az a kéz, melyben egykor
Husz évig kard villogott,
Utcasarkon czipőt tisztít -
Hja! az idő változott.

Az igaz hogy nem alkalmas
Ennél többre,
Mert bizony már a hat X-et
Betöltötte.
Balkezét meg valahol az
Ágyugolyó vitte el -
Legalább nem tudja szegény,
Hogy a jobbja mit mivel.

Egy keresztre van felirva
Titulája
Nagy betűkkel, hogy mindenki
Jól meglássa.
Kis faládán négy-öt kefe
Harczra készen sorba áll:
„Tessék czipőt tisztíttatni!”
A vén bajnok kiabál.

„Tessék urak!” - s egyet ránt
Az ócska mentén;
Érdemjele hallgatózik
Hörgő mellén.

Fényes multból csak ez, ami
Jutalomként megmaradt,
S a czipőkről könnyeivel
Tisztítja a port, sarat.

Hej de sokszor megesik, hogy
Nincs munkája,
Pedig otthon éhgyomorral
Várnak rája.
Ilyenkor a maga kopott
Csizmaszárán fanyalog:
Keni-feni fényesíti,
S mint a csillag, úgy ragyog.

Néha-néha be-betekint
A kocsmába,
Fájó szívnek ez a legjobb
Patikája.
Végig mondja tarka-barka
Régi huszáréletét...
S elfelejti a subiczkot,
Elfelejti a kefét.

Édes anyám betegágyánál.

Az élet már az én szememből
Sok keserű könnyet kicsalt,
Hallottam már elénekelni
Sok szomoru halotti dalt.

Láttam apámat a teritőn,
Ártatlan kis testvéremet,
Sok jó rokont, sok jó barátot...
Most meg szegény anyám beteg.

Itt esdek a porban előtted,
Egek ura, ne vedd el őt!
Ha még őt is meg kell siratnom,
Megátkozom a temetőt.

De nem!... de nem!... nem átkozódok,
Veled perbe nem szállhatok.
Megsiratom, ha kell; de engem
Ki sirat meg, ha meghalok?

Temető az ember szive.

Temető az ember szive,
Mindennap van új halottja:
Életünknek java, színe
Mind odagyűl egy halomba.
Ott örökké harangoznak
Hervadozó virágoknak:
Hit-, remény- és szeretetnek,
Aranyos szép örömeknek.
Áldhatom én a jó istent,
Nekem nem lesz több halottam.
A szívembe már én mindent
Eltemettem, elsirattam.
Bús harang ott nem szól többé,
Siri csend lesz mindörökké...
S hogy ne legyen olyan néma:
Fölsohajtok néha-néha.

A modern költő.

*Mottó: Mindegy nekem apám,
de én költő leszek!*

Tóth Kálmán.

Hallom, gaz náczió, hogy verseket faragsz,
Az iskolából meg gyakorta elmaradsz.
No, mondhatom, hogy ez dicső egy állapot,
Majd adok én neked, csak lopjad a napot!
Ugy elhusángollak, akasztófavirág,
Hogy felfordul veled egyszerre a világ.
Csak még egy verset írd, én nem kegyelmezek.
- Mindegy nekem, apám, de én költő leszek!

Költő leszel? No jó; légy hát költő, hanem
Le is veszem rólad örökre a kezem.
Megtagadom, kölyök, hogy én apád vagyok,
Örökségül reád egy fillért sem hagyok,
Sőt ezután tőlem gázsit se kapsz soha,
Ha néked, naplopó, csak nyűg az iskola,
S a tanulás helyett faragcsálsz verseket.
- Mindegy nekem, apám, de én költő leszek!

Oh, megrögzött gonosz, ménkö üssön beléd!
Hisz akkor inkább légy suszter, borbély, cseléd,
Mészáros, asztalos, szóval akármilyen más;
Mind jövedelmezőbb, mint az a versírás.

Nézz a világba szét és meggyőződhetel,
Hogy a poétanép majd mind éhen vesz el.
Ily sorsra juss te is? Ezért neveltelek?
- Mindegy nekem apám, de én költő leszek!

No, látom, hogy bolond voltál, az is maradsz.
Vagy azt hiszed talán: te majd babért aratsz?
Hohó! a költőnek születni kell, csak úgy
Lehet reménye, hogy a Parnasszusra jut.
Egyszóval, hogy megérts: tehetség kell oda,
Neked pedig nem volt, de nem is lesz soha.
Nincsen neked, számár, ahhoz való eszed.
- Mindegy nekem, apám, de én költő leszek!

A sziv.

Csak egy kicsiny kis húsdarab
S mint a kigyó sziszeg, harap,
Kinoz, gyötör, mar szüntelen -
De boldog is a *szivtelen*!

G. F. sirjánál.

Szervusz, Feri, hogy vagy?
De hallgatag lettél!
Pedig te beszélni
Nagyon is szeretted.

Tudod-e még együtt
Mennyit vitatkoztunk?
A filozófián
Majdnem hajba kaptunk.

Soh'se tudsz te semmit,
Hanem alszol szépen
Kicsike sirodnak
Nyugtató ölében.

Lásd, a halál keze
Téged is levágott:
Hiába védted a
Halhatatlanságot.

Jó fiú, nyugodjál,
Nem hiába védted,
Mert az én lelkemben
Örökké él lelked!

Bucu Sárikától.

Pá, pá, kedves Sárka,
Holnap megy a bácsika
Messze... messze... messzire...
A világnak végire.
Nem fogunk már karikázni,
Hintókázni, kocsikázni.
Már én többet el nem bujok,
Egy kis sipot meg nem fujok,
Nem mesélek Sárkának,
Mert elvisznek katonának.

No, ne sirj hát, muczikám,
Kis galambom, Sárkám!
Csókolom a jó szivedet,
Kis kacsódat, kék szemedet.
Visszajövök én megint,
Csak elmegyek egy kicsint.

Katonásdit játszani,
Árkot, bokrot ugrani.
Elvinném én Sárkát is,
Nagyanyát is, apukát is,
Hej de mikor nem lehet!...
Arról senki sem tehet.
Tyűh pedig de szép dolog!
Örömembe tánczoló,
Voltam már én másszor is,
Elmegyek még százszor is.

Jaj ha látnád, Sárkám,
Milyen szép lesz a ruhám!
A kabátom, mint a hó,
Rajta pityke, ragyogó,
A nadrágom kupikék...
Isten tudja, hogy mi még!
Szép bakancs lesz lábamon,
Egy nagy bornyu hátamon,
Czifra puska vállamon...
Ugy bizony, kis angyalom!

Jaj de szép lesz majd, midőn
Játszogatunk a mezőn:
Jobbra-balra fordulunk,
Lépdegélünk, szaladunk,
Földre fekszünk hirtelen
És fölugrunk sebesen,
S egy percz alatt sorba állunk,
Várjuk: mit mond kapitányunk.
Parancsára térdelünk,
Föltartjuk a jobb kezünk,
Ujra talpra ugrosunk,

Bukdosunk és futkosunk
Egyenesen, kanyarogva,
Egy csomóba, csapatokba,
Addig-addig, hogy végtére
Rábukunk az ellenségre.
Akkor aztán van melegünk,
Rettentően veszünk.
Hallanád csak, Sárka,
Hogy harsog a trombita!
A dob pörög, a kard csörög,
Ágyú dörög, föld dübörög,
Mérgesen szól a sok puska,
Meggazad a csunya muszka,
A lovasság ad neki,
A pokolba kergeti,
Van is aztán örömünk,
Danolunk és nevetünk.
De egyszer csak, Sárka,
„Vigyázz!” - szól egy bácska.
S a sok vitéz mind úgy áll,
Mint a... mint a... gyertyaszál.
Nemsokára hangzik a
Szép katona muzsika,
Parancsolják: „jobbra nézz!”
Arra néz a sok vitéz.
Tudod, ki jön, Sárka?
Hát a király bácska!
Egy gyönyörű pej lovon
Végig vágat a soron.
Kísérői fényesek,
Bárok, grófok, hercegek,
Nagy bajszú katonák,
Generális bácsikák,
Tollas csákó fejükön,
Arany, ezüst mellükön.

A király most hirtelen
A sor előtt megjelen,
Dicséri a bátrakat,
Csillagokat osztogat.
Hogyha nekem ad: majd kérek
Teneked is ám egy szépet,
Megmondom, hogy jó leány vagy,
Ugy-e igaz, Sárkám, az?

No ne sirj hát, muczika,
Visszajön a bácska,
Akkor megint karikázunk,
Hintókázunk, kocsikázunk,
A lugasba elbujok,
Egy kis sipot megfujok.

Megtalálász majd nagyanyával,
Herminkával és Linkával,
Kis mise, nagy mise,
Akkor lesz még sok mese!
Holnap megy a bácsika,
Pá, pá, kedves Sárika!

Csak az én szivem fáj.

Tavaszi pompában, éltető sugárban,
Égi fényözönben fürdik az egész táj,
Boldogságot érez még a kis bogár is...
Csak az én szivem fáj.

Virágról virágra döngicsélget a méh,
Dombtetőn kolompol s ugrándozik a nyáj,
Lombos ágon ring a csacsogó madárka...
Csak az én szivem fáj.

Betegnek lelkébe balzsamot lehel a
Fűszeres levegő, a ragyogó bűbáj;
S haldokló reményük uj életre támad...
Csak az én szivem fáj.

Templom a természet, minden bokor oltár,
Imát küld az égbe ezer meg ezer száj,
Hálásót sohajtoz fű, fa, göröngy, féreg...
Csak az én szivem fáj.

A cifra szerető.

Tükröm, álló tükröm,
Szép arcom' mutató!
Illik-e rám ez a
Bársonyos viganó?
- Nem illik, nem, te hálátlan!
Édes anyád talpig gyászban.

Szőnyegem, szőnyegem,
Világgal diszellő!
Illik-e lábamra
A csokros czipellő?
- Nem illik, nem!... Piros csokra
Arczod hulló rózsabokra.

Kanári madaram!
Dalold el, ha szeretsz:
Illik-e karomra
Az arany karperecz?
- Nem illik, nem!... Átok rajta..
Naptól ég a hugod karja.

Kis arany halacskám!
A nyakam liliom,
Illik-e hát rája
Tündöklő gyöngysorom?
- Nem illik, nem!... Nyakad gyöngye
Ártatlanság elsirt könnye.

Keszkenőm, keszkenőm,
Te pillangós tarka!
A gyémántos gyűrű
Illik-e ujjamra?
- Nem illik, nem!... Hütlen, onnan
A karikagyűrűd hol van?

Szép harangvirágom,
Bánatosan csüggő!
Illik-e fülembe
A rubintos függő?
- Nem illik, nem!... Örök szégyen
Pirja lángol szép kövében.

Képem, drága képem,
Ősz apámnak képe!
Mi illik hát én rám,
A föld milyen éke?
- Illik, illik a szemfedő,
Gyalázatod eltemető!

Balog partján van egy falu...

Balog partján van egy falu,
Abba van egy arany kapu,
Arany kapu, gyöngypalota...
Vágyik az én szívem oda.

Áldd meg isten azt a falut,
A ragyogó arany kaput,
Arany kaput, gyöngypalotát...
Áldd meg isten a lakosát!

Nyugalomvágy.

Száll az idő, fogy az élet,
Boldog, a ki nyugton élhet.
Hej de százszor jaj azoknak,
Kik mindig csak fáradoznak.

Nekem sincsen nyugodalmam,
Lótok-futok szakadatlan.
Folytonosan küzdenem kell
A balsorssal, emberekkel.

S veritékem mind hiába
Hullatom a föld porába:
Füstbe megy sok szép reményem,
Vágyaimat el nem érem.

Utaimra, merre járok,
Omlanak az akadályok.
Hogyha egyet már legyőztem:
Mindig több-több áll előttem.

Annyi sulyos küzdelemben
Helytállottam csüggedetten.
De már lankad kitartásom,
Nyugodalom után vágyom.

Ej, ha egyszer itt hagyom majd
Ezt a nagy zajt, ezt a sok bajt:
De kinyugszom magam ottan,
Abban a kis sirhalomban!

Az arkangyal trombitálhat,
Föltámadhat ember... állat...
A zsidongást majd ha hallom:
Megfordulok s tovább alszom.

A vad poéta.

Tisza partján elandalogva
Beszélgettünk a szerelemről,
Madár dalolt minden bokorban,
De mi nem tudtunk semmit erről.

Tisza partján elandalogva
Beszélgettünk a szerelemről...
Az égen bús felhők morogtak,
De mi nem tudtunk semmit erről.

Tisza partján elandalogva
Beszélgettünk a szerelemről...
A zápor hullt s omlott nyakunkba,
De mi nem tudtunk semmit erről.

Kiöntött a Tisza s mi addig
Beszélgettünk a szerelemről,
Mig elsodort az ár magával,
De mi nem tudtunk semmit erről.

Akkor is, midőn már meghaltunk,
Beszélgettünk a szerelemről...
Sőt kizöldült már a sirunk is,
De mi nem tudtunk semmit erről.

Nem bánom én...

Nem bánom én már ezután,
Bármint foly a világ sora:
Jól vagy rosszul, bölcsen, bután,
Nem érdekel többé soha.

Öröm se nyujt már élvezet,
A buba' sincs már bánatom;
Bármit vesz, ád: az életet
Nem nevetem, nem siratom.

Mit ér, akár a földgolyó,
Akár a nap mozog, forog!
Igy vagy amugy csak oly bohó,
Haszontalan minden dolog.

Porból levél, hát porba térsz,
Csak semmiség az életed;
Nem tart meg itt a bamba ész,
A sirt ki nem kerülheted.

Bizony, bizony csak egyre megy:
Ember, tücsök, hernyó valál;
A sors közös, a vég csak egy:
Egy-két rángás... hörgés... halál.

A kis Alisz.

Szép kis leány volt,
Csókolni való,
Mint a madárka,
Vidám, csacsogó.
Tudott mondani
Szép versikéket,
Kedves, aranyos
Tündérmeséket,
A kis Alisz.

De érte jöttek,
Szárnyas angyalkák,
Örömpesve
Égbe ragadták.

Társinak mond már
Szép versikéket,
Kedves, aranyos
Tündérmeséket,
A kis Alisz.

Szerelmes a patak...

Szerelmes a patak
A fényes csillagba,
Hányódik-vetődik,
Nincs nyugta miatta.

Hijja, csalogatja
Kristály szép tükrével,
Parti virágokkal,
Méla habzenével.

Nem hallgat a csillag
Esdeklő szavára,
A messze magasból
Hideg fényt vet rája.

És kaczer mosolylyal
Ámitja, biztatja,
Ezüst haját benne
Fürdeti, ringatja.

Siró fájdalmában.
A szegény pataknak,
Csillogó könnyei
Örökké omlanak.

Negyedik Napoleon.

Frankhon aranyhimes bölcsőbe' ringatott,
Álmidat őrizték fényes országnagyok,
Császári korona büszkén mosolyga rád...
De elbukott szegény szerencsétlen hazád.
Apád tiporta le azt a nagy nemzetet,
Kivel egész világ nem versenyezhetett.
A nemzet él ma is, fölkelt halottiból,
Mig róla már csakis fájó emléke szól.
S téged halálba vitt a bolygó árvaság...
Jobb, hogy te haltál meg, mint a köztársaság.

Szedán után az ég feletted elborult,
Gyászoltad a véres, kudarczos háborut.
Koszorura vágytál, te kis Napoleon!

Hogy koronát tehesz fejedre egykoron.
Fényben akartad meg neved fürösztetni,
Hogy tündököljenek koronád gyöngyei.

De a sors közbeszólt, ez a nagyhatalom:
„Elég volt a bilincs, tovább nem akarom!
Nem kell neked babér... elég egy cziprus-ág...”
Jobb, hogy te haltál meg, mint a köztársaság.

Ezer mértföldnyiről villámként szállt a hír:
Megrázkódott belé a *chislehursti sir*.
Elvitte rá a szél ajkad végsóhaját,
Mély bánat fogta el azt a csendes magányt.
Fű, fa, virág porig lehajtá a fejét,
Mind a te korai halálodról beszélt.
Búsan zizegték el apád sirja felett:
Alugy, Napoleon! fiad is elveszett!
S bút, zokogó panaszt elnyelt a némaság...
Jobb, hogy te haltál meg, mint a köztársaság.

Hol rablánczot viselt a nagy világverő:
Afrika földje lett a szomjas vérmező.
Mit suttogott vaj' a *Szent-Ilona sziget*,
Szegény fiú, mikor hallotta estedet?
Tudod, mit suttogott? oh én sejtem, tudom:
Csak azt, hogy forgandó szerencse, hatalom.
Csak azt, hogy a földön játékszerek vagyunk,
Ma még ragyog, holnap leáldozik napunk.
Csak azt, hogy itt minden hamu, por, kábaság...
Jobb, hogy te haltál meg, mint a köztársaság.

Sirat szülőanyád... emészti fájdalom...
Ő sirjon inkább, mint másik anyád: a hon.
Oh, mert ha tégedet el nem szólít az ég:
Franciaországot baj érte volna még.
A bonapartisták lobogója alatt
Vérpatakok, romok jeleznék utadat.
Nem féli már többé hazád a rabigát,
Veled együtt a trón, korona sirba szállt.
Maradjon a sirban, míg a világ világ -
Mindvégig éljen a dicső köztársaság!

Elfáradva.

Nem vagyok én, csak vándorló,
Mint a szegény katángkóró.
Meg-megfog egy túskebokor...
A szél megint messze sodor.

Nehéz, nehéz, ez az élet,
Ha a szív már nem remélhet,
Ha szigetnek hűse, lombja
Nem hí csöndes nyugalomra.

Kimerültem, elfáradtam,
Egy pehely is teher rajtam.
Már a babért sem kívánom,
Elkésett e dőre álom!

Mért hittem a diadalban?
Megcsalódtam önmagamban.
Csalódtam a jó istenben,
Elhagyott a küzdelemben.

Óh, te Erős, a magasban!
Mért bántottál szakadatlan?
Egy féregnek sok volt ennyi..
Tán még lenn se pihenem ki!

Szólj meg, te vén temető,
Van-e benned jó pihenő?
Megnyugodni lesz-e módom?
- Jaj, ha benned is csalódom!

Nógrádi Pap Gyulának.

Vásári lét csarnokából
Küldöm hozzád e levelet,
Bár mehetnék magam inkább,
Hova úgy hí a szeretet!
De jó volna járni-kelni
Ott a sziklás rengetegben,
Hol a lélek szárnya csattog
S dobog a szív erősebben!

Szeretném már hallani a
Rigó füttyét, a kakukszót,
Pásztortülok búgó hangját,
Bérczi forrást, a morajlót,
Fürge mókust nézdegélni,
Hogy szökdécsel ágról-ágra...
Kiröppenne hamvaiból
Ifjuságom minden álma.

Szállna zengve, fényövezve...
Majd meg újra visszatérne,
Hirvirágnál, koszorunál
Szebb a tölgyek lombfüzére!
S homlokomra ráborulván
Enyhe árnya dalos ágnak:
Tarka-barka dőreségit
Elfeledném a világnak.

Óh, te boldog, ki ölen vagy!
Ott egészen más világ van!
Őserőnek szűzisége
Leng az erdő illatában.
Templom az a vad rengeteg,
Zúgása meg szent imádság -
Közelebb van ott az isten,
Ottan lakik a szabadság!

...Megyek... megyek... nemsokára,
Jó barát, meglátogatlak!
Majd ha fecske, daru, gólya
Napkeletre vándorolnak.
Elvándorlok én is hozzád,
Szivednél fölmelegedni...
Sok bajomat majd az erdő
Lombjaival betemetni.

Hajdan kor.

Hajdan kor, hajdan kor,
Zivatarral, fénynyel!
Hős vezér, nagy Árpád,
Őröd dicsőséggel!
Kaczagányos ősök,
Daliás leventék!
- Áldás poraikra,
Kik e hont szerezték.

Messziről, keletről
Költöztek nyugatnak,
Szabad mezőn, szellős
Sátrak alatt laktak,
Volga szép tájékán,
Moldva bérczvidékén,
Halásztak, vadásztak
A tenger mellékén.

S harczoltak ellene
Mindenféle népnek:
Zúgott a buzogány,
Paizs és kard csengtek.
Csorgatta vérét a
Had e szép hazáért,
Mig örömrivalgva
Kárpátok alá ért.

Hej itt is, itthon is,
Bérczfokon és völgyön,
Magyar vér piroslik
Minden kis göröngyön!
Őseink porából
Fakad itt a fűszál,
Végig a levegőn
Az ő sóhajuk száll.

Haza hő szerelme
Ragyog a csillagból,
Madár énekében
Bűbájosan az szól.
Tiszának, Dunának
Habjai az zúgják:
Élni fogsz, élned kell,
Ezredéves ország!

...Hajdan kor, hajdan kor,
Zivatarral, fénynyel!
Hős vezér, nagy Árpád,
Örök dicsőséggel!
Kaczagányos ősök,
Daliás leventék!
- Áldás poraikra,
Kik e hont szerezték!

Fekete Borbála.

Jön a mély vadonból Fekete Borbála,
Tévelyeg, tébolyog, utját nem találja.
Szaladásnak indul tüskén-bokron által,
Követi az erdő haragos zúgással.

„Istenem, teremtőm, mit is cselekedtem?
Egy falevéltől is úgy remeg a lelkem!
Ej, de mit remegek, hiszen nem is látták,
Ember azt nem érti, mit beszélnek a fák.”

Megy haza lappangva, ér haza félénken,
A kapu se nyilik előtte ki szépen.
Udvar is, küszöb is, szoba is mogorva,
És az üres bölcső, mintha megszólalna:

„Gyere, ringass engem szép gügyögő dallal:
Tente, baba, tente, csicsija kis angyal!
Mese, mese mátká, fekete madárka,
Voltam egyszer én is, voltam király lánya...”

Kiabál a kuvik éjfélkor a házon,
Fekete Borbála vergődik az ágyon.
Hányja a hab lelkét... s megjelen előtte
Zokogó sirással árva csecsemője:

„Ha világra születtél, édes anyám, lelkem,
A vadonerdőbe mért tettél ki engem?
Vadgalamb a fiát eteti, itatja,
Még a farkasnak is kedves a magzatja.”

S éjnek éjszakáján siet az erdőre,
Öleli kis lányát, csókolja előre.
Fogadja az erdő haragos zúgással,
Hej, de az ő szíve csak gyereksírást hall!

„Iczike-piczike, aranyos babácska,
No ne sirj, no ne sirj, jön már az anyácska!
Hazavisz, rubintom, soh'se hagy el többé,
Dobogó kebelén tartogat örökké.”

De jaj, hova tette, nincs a piczi ottan,
Keresi holdfénynél, minden kis bokorban.
Keresi, kutatja, de nem akad rája,
Hol emitt, hol amott hallik a sirása.

„Czinege, nyulacska, ugyan hova bujtál?
Aha, megvan, ott sir, kukk, a gyalogutnál!
Te odu, te barlang, nincs-e itt a lányom?
Jaj nekem, jaj nekem!.. hiphop, ihajdárom!”

Integettek, marasztaltok...

Integettek, marasztaltok,
Ti susogó cserfalombok!
Mindhiába! mindhiába!
Mennem kell a nagyvilágba.

Hogyha vándor téved erre:
Jussak majd az eszetekbe!
Ő is, mint én olyan fáradt...
Hintsetek rá hűvös árnyat!

Elmaradt az édes otthon...

Elmaradt az édes otthon,
A mosolygó, enyhe tájék...
Nem az a nap süt már erre,
Az ég boltja nem olyan kék.

Nyelvemet itt már nem értik,
Én sem értem ezt a nyelvet;
Szivhe' szólóbb, édesebb nyelv
Zeng az eke szarva mellett.

Didereg itt az én lelkem,
Ez a szegény árva fecske.
És hazaszáll melegedni
Szép virágos napkeletre.

A dalos béka.

- Mese. -

Tó partján a béka egyszer azt álmodta,
Hogy az égi múzsa homlokon csókolta.
Nosza, rá is förmed a fülemlére:
Ha dalolni akar, tanuljon meg tőle!

S elkezdí nótáját nagyhangon brekegve,
Támad is nevetés mindjárt a berekbe',
Dülöngnek a füvek, ki jobbra, ki balra,
Még a kis czirpelő prűcsők is kaczagja.

Hosszúlábú gólya, a kritikus, hallgat -
S előveszi csőrét, azt a hegyes tollat:
„Adta, csuf varangya!...” Béka végsőt brekken...
Fülemile csattog a zengő berekben.

Czigányélet.

Czigányélet! a biz ez!
Nincs köszönet benne.
Ma itt vagyok, holnap ott,
Mint az Orbán lelke.
Sátramat szél lengeti,
Az indulót fujja,
Összeütöm a bokám,
Megyek odébb ujra.

Addig megyek: lesz nekem
Még állandó sátram,
Akkor aztán, szél komám,
Majd dudálhatsz bátran.
Virágos kis tetején
Sirhatsz, nem fog rajta -
S hanyatt fekszem kényesen,
Mint egy czigányvajda!

A szegedi árvíz évfordulóján.

Emlékeztek-e még
A gyászos órára?
A végítéletre?
Sötét éjszakára?
Dagadó vizeknek ott lebegett hátán
A haragvó isten, korbáccsal kezében,
Kavarogva zúgó zavaros hullámit
Ellenünk riasztva csapkodta keményen.
Ne feledjétek el
Soha ezt a harczot:
Por, hamu az ember,
Por, hamu, mit alkot.

Vágtatott az elem,
Lánczait eltépve,
Kétségbe'sés, jajszó
Kiáltott az égre
Halljátok-e még a félrevert harangnak
Bömbölő viharba olvadó siralmát,
Mely halotti dalként, messze oczeánon,
Csillagokba nyúló bérczeken nyilalt át?
Zárjuk el mélyen e
Temetői hangot...
Por, hamu, az ember,
Por, hamu, mit alkot.

Alföld büszkesége,
Magyarország gyöngye,
Tenger alá süllyedt
Minden kis göröngye.
A bölcsőt, koporsót ringató vizárból
Csak itt-ott maradt meg egy-két templom tornya,
Tán, hogy a pusztulást fájó szívével majd
Az utókornak is elsirja, zokogja.
S intse a sas ifjut,
Biztassa az aggot:
Por, hamu, az ember,
Por, hamu, mit alkot.

Hol tarka virág nő,
Habzik a selyemrét,
S kis csacsogó madár
Őrzi puha fészkrét;
Hol arany kalász reng, gulya, ménes legel
S andalog féllábon a tűnődő gólya,
Meddig az ég boltja leborul a földre:
Habtemető lett a délibábos róna.
Sok szegény gazdának
Koldusbotot hajtott...

Por, hamu, az ember,
Por, hamu, mit alkot.

De kisütött forrón
A szeretet napja,
A sivatag tengert
Föl is száritgatta.
Hetedhétországnak lángoló lelkéből
Árad a verőfény sirba dült Szegedre:
Csodahatásától, mint a Phoenixmadár,
Hamvaiból éled uj életre kelve.
Kelj!... de ne öltö gőgös,
Nagyvilági arcot:
Por, hamu, az ember.
Por, hamu, mit alkot.

Betegen...

Betegen, elhagyatva
Fekszem kórágymon...
A gyógyító halálról
El-elgondolkozom.

Tán jobb is volna már, ha
Meghalnék csendesen:
Hisz engem úgy se szánná,
Siratna senki sem!

De egy akadna mégis:
Szegény, öreg anyám...
Sietne messze földről,
Sirva borulna rám.

Félhomályban...

Félhomályban, félig ébren
Álmodozom ágyamon,
Lelkemen át az élet bús,
Halk zenéjét hallgatom.

Majd merengek öntudatlan'
Rég tova tűnt képeken:
S im egy csüggedt szellemalak
Ágyam előtt megjelen.

Ismerem jól, ismerem jól
E szomorú alakot:
Arany jövő csalogatta,
Fele útján elbukott.

Hallgat... hej de néma ajka
Fenhirdeti énnekem:
Álmaimat, mindhiába,
Soha el nem érhetem!

S mint a hogy jött, eltávozott,
Szomoruan, szótlanul -
És azóta mindig látom
Éltem örök árnyaul!

Bucusz az ó évtől.

- 1882. -

Jó éjszakát, ó esztendő!
Biz' én nem sajnállak -
Számba' van az ize most is
Az ürömpohárnak!
Mindhiába öblögetem
Édesebb kehelylyel:
Tokajnak mézcsöppje sem bir
Keserü mérgeddel!

Ősz szakállu, vén gonosz csont,
Velem roszul bántál!
Őröd állott az utamba
Minden kis virágnál.
S ha téphettem egyet-egyet
Mégis innen-onnan:
Vad fulánkos kigyónak vált
A kezembe' nyomban.

Jó éjszakát, ó esztendő!
Menj, szerencsés utat!
Szegény lantom, árva lantom
Szívesen bucsúztat.
Nagynehezen leőröltem
Veled is egy évet,
Olyan szép azt látni, hogy fogy
Ez a rongyos élet!

Bölcső és koporsó.

Bölcsőben szunnyadni:
Akár rózságyon!
Koporsó fenekén:
Az is édes álom!

Ki tudja, ki tudja:
Jobb pihenés hol van?
Ringó bölcsőben-e
Vagy a koporsóban?
Édes mind a kettő,
Édes, mert csak álom...
Nincs boldogság, csak a
Csukott szempillákon.

A kis Ferike.

Karácsony estéje nagy vigasságszerző,
Tapsol örömében a sok apró-cseprő.
Egyszer ezt az estét ünnepelték épen,
Hogy anyjához így szólt a kis Feri szépen:
„Ki az a Jézuska, édes anyám, kérlek,
Aki lovat, puskát küldött Ferikének?”
„Kis fiacskám, ő a gyermekek barátja,
Mindig szeretettel gondoljatok rája!”
„De nagyon szeretném, egyszer, hogyha látnám!
Megköszönném neki, aranyos anyácskám!
Kezeit csókolva kérném a Jézuskát,
Hogy nekem ne küldjön se lovat, se puskát.
Elmondanám neki, hogy azon az áron
Jó meleg ruhácskát vegyen a vásáron.
S küldje Erzsikének itt a szomszédunkba...
Ej, ha én lehetnék egyszer a Jézuska!”
Az anya szemében könnycseppek beszéltek
S Jézus ruhát küldött másnap Erzsikének.

Benke Pistának.

Az én bús életem sötét nagy éjszaka,
Szelid világot rá csak egy csillag derít
S kíséri őt gyanánt vándor ösvényeit:
A hű barátságnak mosolygó csillaga.
Csak ez maradjon meg, ez az egy csillagom:
Az éjben utamat remélve folytatom...

Homok...

Tisza partján bandukolok,
Dúdol a szél, száll a homok,
Homok az én boldogságom,
Aranypor az ifjúságom.

Homok, homok, szép aranypor!
Hova szálltál el tavaszkor?
Akárhova vitt el a szél,
Gyöngé lábam utól nem ér.

Esik a hó.

Esik a hó, zúg a vad orkán,
Majd betöri az ablakot.
S én idebent virágos kedvvel
Tavaszi dalt dúdolgatok.
Szegény szívem, szokatlan érzés,
Meleg sugár villanja át...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Le-leülök a kályha mellé,
S a multba úgy elmélyedek!
Eszembe jutnak mind az átél
Hideg, havas, kemény telek.
De kibékit a pattogó tűz,
S kaczagom a vihar dalát...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Eszembe jut sok, sok, nagyon sok
Szerencsétlen földönfutó,
Kik most, ki tudja, hol bolyongnak,
Veri a szél, veri a hó.
Kapuk alatt várják talán a
Könyörülő, fagyos halált...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Előveszem kedves poétám,
Sorsán el-eltöprenkedem.
Szegény ő is sokat didergett
Szobában és az őrhelyen.
S forró szívének lánghevével
Melengeté mindig magát...
Én is *szívemmel* fütök, a mint
Elégetem a mázsa fát!

Felhők.

Illanó felhőket
Ablakomból nézem,
Vándorló utjokon
Messze elkisérem.

Hova szálltok, felhők,
Talán szép hazámba?
Ejtsetek egy könnyet
Egy kis fehér házra!

Az ajnácskői erdőben.

Visszatérek, vissza-vissza hozzád,
Te bérczen vaderdő!
Fogva tart itt az édes szabadság,
Ez a szép istennő!

Koszorut fon illatos virágból
Ránczos homlokomra,
Patakpartról pirosan integet
A vadrózsa bokra.

Sárga rigó fütytyenget vidáman,
A kakuk jövendő,
Ki-kiröppen, sok nehéz sebével
A világ szivemből.

Öh ölelj át, te mohos kőszikla,
Emberektől rejts el!
Hadd beszéljem ki magamat jól az
Örök természettel.

Nagy természet, törpe kis embernek,
Minek is alkottál?
Hernyópályám, minden dicsőségem
Nem több egy arasznál.

Bérczek ormán koronás tölgy volnék,
Hol a szelek zúgnak:
Haragos dalt zengnék a magasból
Késő századoknak.

Zúgj, rengeteg, harsogj csak helyettem,
Ropogj vad viharban!
Elnyomottak, szenvedők siralmát
Öledben ne halljam!

Betör a jaj viharos zenén is
A vadonba mélyen -
Szállj, lelkem, a felhőkbe s ne térj meg
Csak villám képében!

A radnóti harangláb.

Vén harangláb, adjon isten!
Mégse dültél romba?
Tudod-e még, tudod-e még
Iskolás koromba!
Hogy futostam garádicsodon
Boldog kedvteléssel...
S kerestem a galambtojást
Zegbe... zugba... széjjel!

Köteledbe, hej de sokszor
Belecsimpajkodtam,
Temetésre vagy imára
Hogy megharangoztam!
Sok víz lefolyt a Balogon,
Öreg, már azóta...
Tova illant álmaimnak
Tarka pillangója.

Oh, mióta nem láttalak,
Messze... messze jártam,
Égbenyuló, aranygombos
Tornyokat is láttam.
De a te kis harangodnál
Egy se szólott szebben...
Hej, százszor is, ezerszer is
Megcsendült szivemben!

Az élet.

Napsugárban fürdik a föld,
De nagy árnya: éje is van;
Jó muzsikás ez az élet:
Huzza búsan, huzza vígan.
Szúró tövis ha nem vóna:
Mit érne a piros rózsza!

Szedem, szedem a virágot,
Tépem mind a két kezemmel;
Ha megvérzi: bekötözöm
Puha rózsalevelekkel.
S virágaim tarka csokra
Jó lesz egy kis sirhalomra.

Nem panaszlom soha többé
Bánatim a siket égnek,
Itt a keblem, nagy a szivem,
Sorjába mind beleférnek.
S bölcsődallal elringatom,
Altatgatom... altatgatom...

A szurdoki juhász.

A szurdoki pusztán
Szomorún fú a szél,
Virágnak, madárnak
Búbánatot beszél.
Virág is susogja,
Madár is dalolja,
A szurdoki juhász
Ugy el-elhallgatja.
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Ne hazudj, ne hazudj,
Csitt, ostoba szellő!
Ő a hibás, nem én,
Te borongó felhő!
Szép ezüst hajamat
Fekete gyász érte...
Koronája széttört,
Lakoljon meg érte!
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Juhaim, juhaim,
Miért búslakodtok?
Ne rikassátok úgy
A csengőt, kolompot!
Legeljeteke vigan,
Mint azelőtt régen,
Mikor itt bokrétát
Kötözött a réten.
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Furulyám, furulyám,
Gyöngé jávorfácska!
Kemény az én szívem,
Mit epedsz hiába!
Kiszakítom inkább,
Semhogy ellágyuljon,
Hogysem a szememből
Csak egy könny is hulljon!
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Itt vagyok, itt vagyok,
Édes apám, lelkem!
Betegen, rongyosan
Ne taszíts el engem!
Bujdostam eleget,
Válts meg egy szavaddal:

S lemosom bűnömet
Örök siralommal.
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Homlokod csillag volt!
Tiszta, mint az oltár!
Sohse lesz belőled
Többet, aki voltál!
Napfénybe fürödhetsz,
Hajnali harmatban...
Nem türlek, takarlak
Liliom-házamban!
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Ki zokog, mi zokog
A vadonerdőben?
Ni! valaki ott jön
Fehér lepedőben!
Te vagy az, ismerlek,
Hazajáró angyal!
Porladozó párom,
Vigy innen magaddal!
- Oh jaj, édes lányom,
Eltévedt bárányom!

Szikla, kopár szikla!
Ormodon mi látszik?
Integet, köszönget...
S most hattyuvá válik.
Zeng a holdas éjben
Szívet repesztően...
S meglebbenti szárnyát,
Száll a levegőben...
- Oh jaj, édes lányom,
Elveszett bárányom!

A vásárban.

Szép is ez a vásár! Jó, hogy kitalálták!
Végig a piacon egy nagy csomó sátor,
Akár csak egy város... Van benne sugárút,
Jobbra-balra utcza, keskeny kis sikátor.
Sátrak palotája magasra kinyúlik.
Aranyos czimerét büszkén mutogatja;
Meghuzódik legtöbb, mint falun a viskó,
De mit is csináljon, ha szegény a gazda!

Utczáról utczára kóborolni itten
Pompás egy multság, élvezet valóban!
Elgyönyörködöm a medveczukrot, szappant,
Masinát, subiczkot áruló zsidóban.
Hogy kínálja szegény olcsó portékáját!
Egész bele reked, annyira dicséri -
Túltesz rajta mégis egy bibircsós asszony:
Az italt ma pénzért, holnap ingyen méri.

Hej, jó vásárt csinál a mézeskalácsos!
Sáttra előtt végig gavallér legények.
Melyiken van legszebb kép, alatta meg vers,
Minden mézes szívet sorra nézdegélnek.
Szeretője mégis legboldogabb annak,
A ki a legnagyobb tükrös szívet kapja;
Édes viszonzásul drága bokrétát nyer,
Piros pesti rózsát a legény kalapja.

Ni! ez a süvölvény, hogy szipákol, füstöl!
Adta kis tacsakója! Ilyet még ki látott?
Egyszer csak megunja, bekapja, megeszi
Égő cigaráját, a mézeskalácsot.
Összejön csoportba egy egész gyerekhad,
Némelyik kerepel, trombitál a másik,
Kis fiú hetykén jár tulipános szürben,
Egy szelid leányka meg harmonikázik.

Czifra pántlikásnál nagy eladó lányok
A színes szalagot méretik röfszámra,
De nem igen hisznek ám annak a rőfnek:
Karjukat kinyújtják, megméri hosszába.
Még egy kis darabbal meg is kell szerezni,
Ott hagyják különben, ha kialkudták is;
Érti már a módját régi árusasszony,
Kél is a pántlika, csipke meg kaláris!

Bocskoros tót legény vig furulyaszóval
Jár-kel a sátrak közt szerencsét próbálni,
Hej de mindhiába, nem kell a furulya,
Nem kelendők az ő dalos portékái!
Vásott fiú egyet kikap kosarából,
Szaladásnak indul... ő lohol utána...
Elcsipi a sarkon... hátbaüti, punktum.
És megint vigan szól jávorfurulyája.

Megyek, mendegélek, egyszer csak mögöttem
Megszólal gyönyörűn a kakukos óra.
Közeli sátraknak tarka-barka népe
Mind oda gyülekszik a szép kakukszóra.
Gazda vesz is egyet fiával, menyével
S nevető majsz'tramtól nem többet kívánnak:
Azokból az apró kis kölyökórákból
Adjon egyet-kettőt még ugy ráadásnak!

Népes laczikonyhán két kofa veszekszik,
Egymásnak illendő czimet osztogatnak!
Legkivált az egyik titulázza a mászt:
Nagyvilág rosszának, hitványnak, czudarnak.
Hogy a vendégeket mézes-mázos szóval
Csalja, csalogatja tőle mindenképen;
Pedig esküszik rá az élő istenre:
Kutyahus sistereg a serpenyőjében!

Egy cigányt hajtanak a városházára,
Fürtös gubát lopott, mossa magát szörnyen.
Könyörög alássan a nagyságos urnak:
Igy a püspököt is becsukhatják könnyen!
Hát tehet ő arról, magyarázza váltig,
Hogy gonosz játékot üz vele a sátán:
Sátor előtt menve, csendesén ballagva,
Egyszer csak ott termett a guba a hátán!

Írástudó ember szép históriákat
Árul kacskaringós nótákat danolva:
Van is ám nézője, van is ám vevője!
Lehet válogatni, tele van a ponyva:
Csizió. Álmoskönyv. Bogár Imre. Brunczvik.
Hires Ludas Matyi. Árgilus királyfi.
Genovéva. Szigvárt. Kártigám kisasszony...
A jó isten tudja mind előszámlálni.

Tulnan a sátorban a szebbnél szebb képek
Naptól világítva csillognak-ragyognak:
Szüz Mária, József, Krisztus a kereszten
S egész serege a szárnyas angyaloknak.
Katonaruhában, szép arany csillaggal,
Petőfi Sándor is le van ott pingálva -
Egy tudákos asszony sajnálja roppantul,
Hogy az a sok szép vers nincs nyomtatva rája.

Csengőre, kolompra alkuszik a juhász:
Próbálgatja, melyik a legszebb szólásu.
Itt emez szeliden, vékonyan csilingel,
Vastagon szól amaz, mint az öreg ágyu.
Jó lesz ez az egyik a vezérürünek,
Dombon messze hallik nagy kolompolása;
Piros pántlikára köti majd a csengőt,
Selyemszörű bárány göndör kis nyakára.

Aranyos, virágos papucsot vásárol
Kaczkiás menyecske ragyás Teczáéknál,
S aranyos papucsban, tarka viganóban
Illegetve magát pávamódra sétál.
Megszólítja egy úr, közelebb lép hozzá,
Vajjon mit beszélnek suttogva egymásnak?
Talán a papucsát kérdezi, hol vette?
S megmondja illendően... azután elválnak.

Hid mellett a téren a vásáros népek
Tódulnak, tolongnak a panorámába!
Bécs, Budapest, Páris mind meglátható ott,
Haldokló muszka czár meg Ubrik Borbála.
Leginkább szeretik, legtovább elnézik
Félős borzalommal a nagy alvilágot -
A bakter beszéli, hogy ő a pokolban,
Mint a felesége, egyet olyat látott.

Panoráma mellett van a legszebb élet,
Apró-cseprő világ ott mulat legjobban:
Körbe-karikába, mint csak a forgószél,
Sebesen forognak a bolondmalomban.
Kis fiú hogy rázza a lova gyeplőjét!
Fogóznak a lányok repülő hintóba -
Oh boldog gyerekkor! lebegjen fölötted
Édes örömeknek arany pillangója!

Mikszáth Kálmánhoz.

Köszöntelek, Kálmus, a Tisza partjáról!
Sziv dobog könyvednek mindenik lapjáról,
Nevető, könnyező szived dobogása:
Rózsa kinyílása, virág hervadása.

Nem is irod versbe, csupa dallam mégis,
Elbűvölve áll meg még az irigység is,
Mézes ajakadra édesdeden hallgat,
Melynek minden szava tiszta, mint a harmat.

Az örök természet a te szép világod,
Ecsetedet tarka színeibe mártod,
S himezed lelkednek szent hangulatával,
Ragyogó napfényvel, szelid holdvilággal.

Gyönyörűség nekem könyved olvasása,
Visszavisz, odavisz a bérczes hazába.
Hallom, újra hallom zöld erdő zúgását,
Gyermekeveimből a kakuk szólását.

Látom a nyilamló villafarku fecskét,
Völgy ölén videran kergetem a lepkét.
Viszhangos hegyek közt tépem a vadrózsát,
Kis hugomnak szedek illatos számócsát.

A bükkösben.

Pihentem a bükkös szelid ölén,
Zöld leveles sátor borult fölém.
Bokor alól nézett az ibolya,
Derűt lövelt kék szeme mosolya.

Fényes bogár csillant a fű között,
Odú körül vad méhe zümmögött.
Kis őz szökelt csermelyre szomjasan,
Hű gerlepár turbékolt boldogan.

A szűz magány, mint bűverő hatott,
Mozdult szívem, ez a szegény halott.
Lelkembe szállt a vadgalamb, rigó -
De jó is ott, hol ember nincs, de jó!

Száll az élet...

Száll az élet, illan
Lebegő gyors szárnyán,
Ragyogva vonul el,
Mint egy szép szivárvány.

Ott megy, ami csak fény:
Ifjuság... reménység...
Nem marad belőle,
Csak egy nagy sötétség.

Száll az élet, illan,
Mint a pille, lebben,
Mégis oly soká tart...
Oh, szállj sebesebben!

Szemere Miklós.

Kuszorutlan fővel fektettek a földbe:
Poraid fölé még babérfát ültetnek!
Múló évszázadok fennen lobogtatják
Örök fáklyatüzét hamvadó szivednek.
Világ térségeit fényesen bejárja
S viaszút sirodnak alacsony halmára.

Szabadságlehellő sátorhegyek alján
Ölel kebelére az anyaföld karja,
Hol a nagy Rákóczy bujdosó szelleme
Sötét éjszakákon hazáját siratja.
Könnye: hulló csillag - sirodra is gördül
S feldobog rá szived édesbús gyönyörtül.

És kiülsz sirodnak alacsony halmára,
Lángra gyújtó kobzod bűbájosan zendül -
Hős daliák élén, szilaj paripáján,
Száguld a fejdelem a tájon keresztül,
Hurjaid zenéjén viv dicső csatákat
S tengerparti sirba zúgva visszavágtat.

Oh, én szegény hazám, hálátlan nemzetem!
Szemedet be sűrű ködfátyol takarja!
Nem látod az isten kiválasztott fiát
S hány törpét emelsz föl magasan válladra!
Ki dalos életét csak neked szentelte:
Halva sem ismered... szél virraszt felette.

Zúg szél, kapd fel álmát a vén Szemerének!
Himesebb lesz tőle a pillangó szárnya,
Gyöngédebb mosolylyal néz az ibolyás rét,
Csillogóbb képet ölt a bércz koronája,
Völgy, halom, fölragyog szivárványszínekben,
Bokorról bokorra aranymadár rebben.

Zengő költészete ez az aranymadár,
Át meg átváltozik bűvös vesszejére:
Siró fülemile lombok ernyejében
Vagy a rengő ágnak kaczagó gerléje.
Majd egyet rázkódik: sasszárnyakon repül,
Ragyogó világok fénykörébe merül.

Hideg csillagokból földre visszavágyik:
Nem talál pihenőt a menny boltozatján;
Több öröm várja itt a barna göröngyön
S puha fecskefészket rak az eresz alján.
Boldogan csicsereg a piros hajnalnak,
Ringatózik ölén szerelmes tavasznak.

S uj meg uj alakba öltözik naponta:
Repkénykoszoruzott roskadozó várrom,
Vércse, bagolylakta mohos omladékin
Tündérmult regéje lebeg, mint az álom.
Barlangos ürében - dús, ki megtalálja:
Káprázatos fényü kincsek garmadája.

Majd kikel a romból nagy suhogó szárnyon
S tölgynek áll sivatag puszták közepébe;
Ajka lenn a földnek csügg anyaemlőjén,
Hollós koronája fölnyulik az égbe.
Törpe nem éri át derekát karolva
S hiába figyel a daloló lombokra!

Most ezer sugárban pompázó szökőkút,
Ezüst pikkelyes hal uszik fodraiban;
Napsütötte borág, csüngő fürteiből
Aranyhajú leány kandikál ki vigan.
Majd elmegy a rétre vizi liliomnak
S ingó száraival kigyók játszadoznak.

Nevető vadrózsa a pásztor kalapján
S furulyába illan elhaló illatja;
Zengő bölcsejéből, epedő nótával,
Az ábrándos szívet szeliden ringatja.
Széttöri bölcsejét. És mi lesz? Koporsó.
Angyal fekszik bele, halva is mosolygó.

De legörömostebb mulat költészete
A sűrű erdőnek titkos sátorában:
Búgó méla hangon riadoz a kürtből
S harczol a vadakkal kedve nagy voltában.
Csorgatja a mézet agg fa odujából,
Forrásvizet iszik vad körme nyomából.

Éji vadásztűznek lobogó fényénél
Erdei tündérek meg-meglátogatják,
Harmatos koszorut fonnak homlokára,
Istennő ölében: a bűvös szabadság.
S fölkap a zergének szép szarva bogára,
Rácsap az erdőre: dalos kobozára.

S megszólal a vadon lombjainak ezre,
Harsogó dalba fog valamennyi húrja,
Vijjog a keselyű, bujdosó vad bömből,
Tombol a rengeteg zúgó háborúja.
Magasztos költészet: Szemere nagy lelke!
Hova szállsz még vajjon? Föl a fellegekbe!

Lángszekéren robog tündöklő lovagként,
Tűzparipák vannak kocsijába fogva,
Fényes ostorával pattog a magasban,
Leccap az erdőre, leccap a habokba.
Dübörög felettünk fekete felhőben,
Fönséges haraggal, szilaj őserőben.

Pattogó ostorát összecsavargatja
S gyöngé derű csillan egy-egy felhőszélen -
Haragja csitultán elneveti magát,
Szívérványnya válik a könnyező égen.
Csókolgatja lábát, tengerbe himbálva,
Gyöngyagylós vizeknek mormoló hulláma.

Hazám nagy költője, imádlak, csodállak!
Istennek lantosa, sugaras fényedben!
Csak egy kicsi dalnak szárnyát ha kibontod,
Vidám bölcseséged ott is mérhetetlen!
Ráborul a földre, e kis hangyabolyra,
Zománczokat hullat késő századokra!

Bucsú.

Vándorol a gólya,
A puszták lakója,
Vissza a magasból
Búsan néz a tóra.
Mért is kell elmenni?
Hosszu utra kelni?
- Nádas tavam, áldjon az ég!
Ki tudja, hogy látlak-e még?

Tó is búsan nézi.
Bucsúszavát érti,
Integet a náddal
A magasba néki.
Mért is nincsen szárnya?
Most utána szállna.
- Gólyamadár, áldjon az ég!
Ki tudja, hogy látlak-e még?

Télben.

Félre most, könyv, félre, te is, lantom!
Kandallóban ég lobogva, tűz!
Nézem inkább jó meleg szobából:
Szél a hóval mily játékot üz.
Fujja... szórja... fölkavarja... Fényes
Sziporkája ablakomba hull -
Lelkemet is szárnyaira kapja
És ragadja messze szilajul.

Képzeletem fehér hómezőkön
A viharral kóborolva jár -
És fölötte ezüst szemfedőként
Ráborul a fátylas holdsugár.
Farkasoknak éhes vad csoportja
Futja át a fehér hómezőt -
Vándor, állj meg! - vár az édes anyád -
Imádkozzál a kereszt előtt!

Hallgatom a zúgó szél danáját,
Zord idő van, gonosz idő jár!
Dermedetten hull le a faágról
A hidegben megfagyott madár.
Mért maradtál hű hideg hazádhoz?
Mért nem szálltál napkeletre el?
Pálmaerdők verőfényes táján
Ringatóznál most a többivel!

Égj, lobogj, tűz! Égj, lobogj, te cserfa!
Piros lánggal szakadatlanul!
Ki tudja, hogy melyik rengetegben
Fáztál egykor te is czudarul!
Kopasz fejed hideg hó takarta,
Jeges pánczél fedte törzsed is -
Égj, lobogj, fa! Lobogó tüzeddel
Melegítsd föl fagyos szívem is!

A tél.

Minden ember örül a virágfakasztó
Nyájas kikeletnek,
Mikor a madarak a feltámadásról
Vigan csicseregnek.
Némelyek a nyárnak adnak elsőséget,
Mert gabonát terem;
Mások pedig az őszt szeretik legjobban:
Telik pincze, verem.

Szép, szép; hanem azért legkedvesebb a tél,
Párja nincs a télnek:
Az emberek ekkor egymással szorosabb
Barátságban élnek.
Összegyülekeznek minden áldott este
Szomszéd, koma, sógor:
Falu, megye, ország, világ állapotját
Megbeszélik sokszor.

A kerek asztalra czifra dohányzsacskó
Van elibök téve;
Kináztatja magát... no de vándorol is,
Járja kézről-kézre.
Szép menyecskeszemü tüzet hord az asszony
Vaslapoczkán sorba':
Füstölnek azután, mintha mindenikük
Török basa volna.

Terjed a füst... minden kis zugát betölti
A jó meleg háznak;
Az ablakon zörgő, siró fergetegnek
Ottbe' fittyet hánynak.
Rágyujtanak egy-egy nevető nótára,
Sirhat a szél, bőghet,
Annyiba' se veszik, mint a... majd kimondtam!
Nem zavarja őket.

Mestergerendárul ócska könyvet vesz le
És olvas a gazda:
Éber figyelemmel, csendes áhitattal
Mulatoznak rajta.
A zajos gyerekhad a kemencze mellől
Elnémulva felkel,
Közelebb megy s hallgat nyitva maradt szájjal,
Kimeresztett szemmel.

Igy telnek az esték... hej de a fonóban
Még vigabban folynak;
Paradicsomkertje ez a legényeknek
És a leányoknak.
Úzik a sok tréfát kaczarászó kedvvel
S pörgenek az orsók;
Hogyha elleshetik a duhaj legények:
Csitteg-csattog a csók.

De tán valamennyi közt a legviditőbb
Öröme a télnek,
Hogy kövérré hizlalt, kurta lábu sertést
Minden háznál ölnek.
Kél az ember reggel... hallja, hogy a disznó
Itt is, ott is nyikkan,
A falu közt végig pörkölik a gazdák
S lobog a láng vigan.

„Csés jó reggelt! kövér legyen a pecsenye...”
Szól, a ki megy oda.
„Része legyen kendnek a pörkölfában.” -
Feleli a gazda.
Nevetnek... fütöznek... s találgatják buzgón:
Mennyit nyom az „állat”.
Gyerekek a fülét, farkát lesik egyre
S „kis tüzet” csinálnak.

Van is aztán vigság, hét országra szóló
Lakoma, disznótor!
A gazd'asszonynak is félre áll a kontya,
Lelket ad a jó bor.
S mikor az ablaknál este hurkakérő
Verseket mormognak:
Tulipiros kedvvel egy-egy szálat akaszt
A nyakába soknak.

Vig torozás közben borzas szakállával
Eljön a karácson:
Szeretet, boldogság mosolyog a szemben
És kalács a rácson.
Ablak alatt apró iskolás fiúcskák
Kántálgatnak este:
A „Krisztus urunknak áldott születésén...”
Hangzik faluszerte.

Megérkezik aztán, eljön a farsang is
Czifra, csörgő szánon,
S még vigabb az élet: csupa gyönyörűség,
Csupa dinom-dánom.
Muzsikaszó kelti s altatja az embert
Napról-napra mindég...
Azt veszi csak észre, hogy másutt van otthon
S odahaza vendég.

Feledés.

Ragyog a nap könnyeimben,
Szivárvány kél a szivemben.
Noé szent galambja
Nem jön a zöld ággal,
Gyere te, galambom,
Pirosló virággal!

Tündérálom száll felettem,
Pillangóit eltemettem.
Feledés, feledés!
Oh, ha te nem vónál:
Megrepedne a szív
Minden koporsónál!

Isten háza mellett.

Isten háza mellett van az én lakásom,
Egyedül lakom egy régi rozzant házban,
Mint a süppedező temetőn a fejfa,
Törpe fenyő korhad gödrös udvarában.
Néha, mikor későn térek haza éjjel,
Folyosón suhanó alakokat látok;
De azért nem félek, közel van az isten,
A veszedelemben csak hozzá kiáltok.

Mégis jobb szeretném, ha még itt laknának
Az a jó öreg úr s két eladó lánya -
Hej pedig be sokszor megzavart, boszantott
A kisasszonyoknak lármás zongorája!
De azért szerettem s úgy szerettek ők is,
Mintha tagja lettem volna a családnak;
Bár igaz, hogy velük sohase beszéltem,
Mégis jobb szeretném, ha még itt laknának!

Fejemet fáradtan álomra lehajtom -
Egyszer csak a macska miákol odaki,
Futkározó egér czinczog a szobában
S mintha a fülembé sugdosna valaki!
Hiába fogom be két szemem pilláját,
Ellenem esküdött, kerüli az álom;
„Jeles ifju költő” könyve segít végre:
S alszom, mint a bunda, csendes nyoszolyámon.

Volt nekem zsebóráim. De minek? Eladtam.
Hisz mutat is, üt is fönn a toronyóra.
Ha nem ébrednék rá: ébredek a rengő
Ablakok tábláin zúgó harangszóra.
Te harang, csak hirdesd az Úr dicsőségét!
Az én lelkem is száll imáddal az égbe!
Csak ne szólj annyiszor, mindennap halottnak
Sokak bánatára, kántor örömére!

A harangozóra egy kicsit haragszom,
Mindétig kukucskál, nézi a világot.
Kedve van belátni kíváltkép szobámba,
Lesi a kópé, hogy ugyan mit csinállok?
Mért nem megy a torony tulsó ablakához?
Nincs-e tűz valahol, miért nem vigyázza?
Hisz így porig éghet tőle egész város!
Mért nem is csapják el? Ugy haragszom rája!

Nézegetem én is úgy vasárnaponkint
Tarka képeit az emberi hivatásnak:
Szép lányok, asszonyok jönnek a misére,
Sokan csak magukat mutogatni járnak.
Templom körül álló fiatalság előtt
Divatos ruhában lépdelenek kevélyen -
Egyszerre kivirít benn az isten háza,
Gyönyörködik a pap virágos kertjében.

Én is ilyen voltam régen, nagyon régen!
Gondolja magában a koldus anyóka.
És alamizsnáért nyújtja aszott kezét
Guggoló helyéről a templomajtóba.
Hej biz itt a földön minden csak bolondság!
Elhervad a rózsza, sors kereke fordul -
Forgó kerekére, kopott tengelyére
Be sok csillag is hull, be sok könny is csordul!

Tünődés.

Hányszor volt a bölcső, hányszor már koporsó,
Gyermekehalott lepkés álmival mosolygó!
S lesz-e a koporsó édes bölcső vajjon,
Hogy egy szebb hazába szeliden ringasson?

Franciaországhoz.

Oh Franciaország! Béranger hazája!
Elzarándokoltál a Duna partjára!
Szeretlek-e jobban vagy pedig imádlak?
Meghajtod fejedet Petőfi szobrának!
Dalnokod rajongva dicsőíti dalban:
Halhatatlan holtat élő halhatatlan!
Ha fölérez akkor a nagy költő szobra:
Koszorud ráteszi, Coppée, homlokodra!

Oh Franciaország! Könnyem is kicsordul,
Szabadság frigyében a testvéri csóktul!
Szárnyra kel a Szózat, ezrek ajkán zendül,
Mint egy imádság száll a hazán keresztül.
Riadó Marseillaise olvad dallamába -
Láng fuvall a néma pacsirta szobrába.
S mintha megzendülne szava érczajkának!
Érzem a varázsát fölemelt karjának!

Oh Franciaország! A Kárpátok orma:
Szenvedő hazámnak virrasztó őrtornya.
Körülte az erdők büszke sudarfái:
Ott a határszélnek védő katonái.
Láttad-e pompáját a zöld fenyveseknek?
Hős bajnok! előtted diszben tisztelegtek.
Délibábruhába öltözött a róna,
Mintha szép szerelmes menyasszonyod vóna.

Oh Franciaország! Aradon is voltál,
Áldozni annál a szomoru oszlopnál!
Meggövyült fájdalma ott az a magyarnak -
Égre kiáltó kin! Rád fátyolt takartak!
Szemed előtt, testvér! föllebben a fátyol:
Damjanicsok néznek rád a bitófáról.
Jaj! fenséges harczunk dicső vértanui!
Nem tudok, nem bírok feledést tanulni!

Oh Franciaország! a Tisza sík tája:
Nemzeti őserő szeplőtlen hazája.
Pusztaszeri szellő rajta végig szárnyal
Ükapáink édes, egyszerű dalával.
Ó danán a gyermek pillangókat kerget,
Elmélázik a nép eke szarva mellett,
Képeit a rég mult színesen kitárja -
S fák közül mosolyg rá csöndes kis tanyája.

Oh Franciaország! Itt minden magasztal!
Enyhadó hajlék vagy, dús terített asztal.
Letörlöd a könnyet csókoló részvétellel:
Napmeleg szivednek arany kendőjével.

Ez az aranykendő lobog a világon,
Romokon, útfélen, dúló oczeánon.
Ezt az aranykendőt millió sziv áldja -
Legszebb gyöngye: Szeged könnyező hálája.

Oh Francziaország! Szent érzelmek földje!
Örök gondolatok munkás magvetője!
Levegőd eszméket hordozó fuvalma
Az emberiséget szárnyain ringatja.
Te tanítod meg a népeket hevülni,
Mint az anyamadár fiait repülni.
Fáklyatüzet dobtál lomha századokra:
Rohanó időben mindig ég lobogva.

Oh Francziaország! Szárnyad megsebezték!
Nagy nemes szivedre hágott az ellenség.
Mint az esti felhő gyászolja a napot,
Szegény Magyarország rádborult, siratott.
De siratni téged? Én imádlak térden!
Bukva is dicsőbb vagy, mint mások a bércezen!
Csillagokat szültél, hunyó nap, az éjnek,
Hogy ragyogjanak fenn, míg sugarid kélnek.

Oh Francziaország! Gyermekid ragyogtak!
Szaggaták sötétjét sűrű fátyolodnak:
Át is varázsolták eged im egyszerre
Tündéri sátorrá, pazarul himezve.
- Kincsszomjas önző had oltárodra rontott,
Honleány rárakta a rubint, smaragdot.
Ékszerét leszedte liliomnyakárul:
Honszerelem diszlett kebelén gyémántul.

Oh Francziaország! Láttalak elesve -
De föltekintettél a magas egekre,
Hát ott ereszkedett sugaras dicsfényben,
Egy tündöklő lovag robogó szekéren.
Francia trikolor a kezében hozta,
A másik kezében meg a kardot fogta:
„Kelj, uj Briareus!” s tűz gyuladt szemedben,
Ott a kard lobogó, mind a száz kezeden!

Oh Francziaország! Szabadság bölcsője!
Koronák, bilincsek drága temetője!
Minek mondjalak még rajongó hevemben?
Dalnokod nevezett téged a legszebben:
Sas vagy, a mi voltál! Fényözönbe' fürdő,
Sebzett szárnyakon is magasan repülő!
Hullatod véredet széles e világra -
Mi lesz a vércseppből? Szabadság virága!

Lessepshez.

Fehér, mint az Alpes, fejed koronája,
Égő napot ringat kebled dobogása.
Nagy tengereket kötsz össze lángeszeddel,
Nemzeteket kapsz össze együvé sziveddel.
Országok állnak őrt köztetek és köztünk:
S népedet áthoztad! Nagy vezér, üdvözlünk!
Dicskoszorút tettél Petőfi szobrára,
Mintha tetted volna hazám homlokára!
Koszoru elhervad... a szelek szaggatják...
Nemzetek csókjában élet van, szabadság!

Erdély.

Hallottad-é, hazám, Erdély szavát?
Hozzád eseng, segítségért kiált!
Szép völgyein a hömpölygő folyó:
Könnyes panasz, keservet harsogó;
Nyög a vadon a bérczek tetején,
Harang sir a fák minden levelén,
Egy ezredév hurját rezegteti -
Siess, hazám, Erdélyt megmenteni!
Otromba nép tapossa hantjait,
Hol a dicsőség babérfája nyit.
Magyarország bástyája szent falán
Rést tör az álmos, hosszú éjszakán,
Kő kőre hull, koporsó mindenik,
Hová a szép magyar szót beteszik,
S vad szász, oláh dal mélyen temeti -
Siess, hazám, Erdélyt megmenteni!
Vad szász, oláh ássa a temetőt,
Szövi ránk a halotti szemfedőt.
Magyar nemzet fehérülő zászlaját
Ádáz kézzel rongyokra szaggaták.
De rajta van még, lengő rongyokon,
Dicső neved, szent képed, drága hon!
Ha isten él, ott is fog fényleni -
Siess, hazám, Erdélyt megmenteni!
Nem veszhet el, nem, e bérczes haza!
Bezengte végig Rákóczy szava,
Minden rögén Bem kardja villogott.
...S nézzétek a szabadságdalnokot!
Csatába el, mint a sas, zúgva száll,
Kezébe' villám, öldöklő halál,
Másik kezével lantját pengeti -
Siess, hazám, Erdélyt megmenteni!

Petőfi.

Segesvári csatatéren
Nyugalom ül réges-régen,
Csak Petőfi lelke jár föl,
Bem után sohajtgat;
Az ő hulló könnye
Rögein a harmat.

Segesvári csatatéren,
Vándor, állj meg csendes éjen!
Fülemile ha megszólal.
Kalapodat vedd le:
Hazáját siratja
Petőfinek lelke.

Pataki Piroska.

Tükör előtt illeg Pataki Piroska,
Festi az orcáját fehérre, pirosra.
Pántlikás haja csüng sarkig a fejérül,
Angyal Biriékhez a lakziba készül.
Fodros viganóját fölveszi magára,
Három sor kalárist hajtogat nyakára.
Kis piczike lábán kivágott czipellő -
Abba szerette meg a fiatal jegyző.

Beteg édes apja nyöszörög az ágyon:
„Ne hagyj itt egyedül, éjszaka, leányom!
Az én életem már egy-két rövid óra...
Ne menj el, ne menj el a muzsikaszóra!”

Angyal Biriéknél tart a lakodalom.
Nevet a hegedű, kaczag a cimbalom.
Peneg a sarkantyú, dübörög a padló,
Tele van nézővel az ablak, az ajtó.

Mulatoz kedvére Pataki Piroska,
Szívét lobogó láng, az öröm csapdossa.
Csupa dinom-dánom szája, szeme, lelke,
Ugy libeg, úgy lebeg, mint az arany lepke.
Jobbra kacsint egyet, balra kacsint kettőt...
Az ujján forgatja a fiatal jegyzőt.

Hát amikor magát legjobban mulatja,
Bedöcög, vánszorog beteg édes apja:
„Húzzad cigány, húzzad, nesze, itt egy bankó!
Hadd mulasson ez az aranyos pillangó,
Ez a kis királyné, ez a falu gyöngye...

Nyalka legénynép hadd gyönyörködjék benne!
Hol van egy pohár bor, hadd köszöntsem rája:
Éljen a haldokló Pataki vig lánya!

Mulass, édes lányom, gyönyörű Piroskám,
Áldjon meg az isten, de jó voltál hozzám!
Húzd rá cigány, húzd rá a legislegszebbet,
Hadd halok meg vigan, muzsikaszó mellett!”

S tánczra erőlködött iczegve-döcögve -
Falu népe előtt halva rogyott össze.

Pataki Piroška ráborult jajszóval,
Szive is, lelke is tele lett kigyóval.
A legények közül akkor egy előlép
S ítéletet tartva szólala meg ekkép:

„Kelj föl onnan, kelj föl, Pataki Piroška!
Ne borulj te arra a szegény halottra.
Szerettelek mélyen, de már nem szeretlek,
Szivemből, lelkemből örökre kivetlek!”

A lányok közül is akkor egy előlép
S ítéletet tartva szólala meg ekkép:

„Kelj föl onnan, kelj föl, Pataki Piroška!
Ne borulj te arra a szegény halottra.
Fekete fátyollal takard el az orcád,
Megvetett legyen még aki szól is hozzád!”

Csak hallgatja a szót Pataki Piroška,
Mardosó lelke még szigorúbb bírója:
„Verjen hát az isten mind a két kezével,
Hálátlan bűnömnek büntető terhével!
Érjen utól sorsom a világ végén is...
Alugy, alugy, apám... Halott vagyok én is!”

Bucsú Szegedtől.

Gyer elő, vándorbot!
Hajléktalan vagyok -
Szeged városának
Már bucsút mondhatok.

Áldja isten ezt a
Tiszta magyar népet!
Hintse be utjait
Rózsákkal az élet!

Itt éreztem magam
A legboldogabbnak,
Napjaim virágos
Part között haladtak.

Ezer kötelékkel
Ide nőtt a lelke,
Fogva tart szorosan,
Mégis el kell mennem!

Tudom, idegen lesz,
Bárhova visz sorsom:
Szép város, szivemben
Csak képedet hordom.

Kimegyek még egyszer
A Tisza partjára,
Egy marék homokért
Vándortarisznyámba.

A kalapom mellé
Tűzök egy virágot...
S mint a katángkóró,
Járom a világot.

Az én könyvem.

Virraszatok, virraszatok
Mécs mellett, bölcs bolondok!
Hold fényinél én addig a
Dombon, mezőn bolyongok.

Olvasgatom ihletve nagy
Nytott könyvét az égnek,
Azok a szép csillagbetük
Magasztosan beszélnek.

Egy-egy fényes nagy eszme mind
Az alkotó fejéből,
Egy-egy égő szent érzélem,
Világon hat keresztül.

Az a nyájas ikercsillag,
Az az örök szerelem,
Nem hagyja el egymást soha,
Egymásnak él odafenn.

Sugárt lövel az üstökös,
Évszázadok fáklyája,
Vészt jósol, vérrozsát terem,
Féli a föld s csodálja.

Bujdosva, küzdve végzi nagy,
Merész pályafutását,
El-eltűnik meg visszatér -
Sorsod ez, oh szabadság!

Távol halvány kis csillagok
Homályosan rezegnek,
Jelképeül az emberi
Tudásnak, ismeretnek.

Bolygatja a lét titkait,
Szegény féreg, hiába:
Elméje csak egy ködcsillag
Gyöngén rezgő világa.

Tündérhidja ott az az út
Egy boldogabb szigetnek,
Reményeink repülni fenn
Tündérhidon szeretnek.

Amott, emitt, csillaghullás -
Lelkem borus, borongó,
Földi nagyság, hir, pompa mind
Hulló csillag, mulandó.

De rám néz az ikercsillag,
Int az örök szerelem:
Valamennyi csillagbetű
Rám mosolyog szeliden.

Ringatja szívem' a gyönyör,
Mint egy szép hajnalálom,
Leborulok könyvem előtt,
A nagy költőt imádom!

Hugo Viktor.

I.

Világító torony omlott a habokba,
Siratja a tenger, temeti zokogva.
Hullámokon lebeg, szemfedőjét szőve,
A világszabadság gyászos istennője.

Álljatok meg, hajók! Már hová eveztek?
Darabokra zúznak ismeretlen szirtek.
Itt is, ott is örvény... mélyükbe sodornak...
Kössetek ki, hajók, romján a toronynak!

II.

Meghidegült az ajk, Hugo Viktor ajka,
Mely az emberiség sebét csókolgatta.
Enyészet csókolja: por lesz csak belőle -
Szenvedő nagy világ, borulj le előtte!

Merev a kéz, melyben szent ostor pattogott
S isten haragjával verte a zsarnokot.
Enyészet csókolja: por lesz csak belőle -
Szenvedő nagy világ, borulj le előtte!

III.

Világ nagy halottja örök halhatatlan,
Hugo Viktor lelke fönnszáll a magasban.
Véges körét unva itt a földi lánczon
Lerázta, hogy a nagy végtelenbe szálljon.

Mutatja majd magát uj és uj alakban:
Sugár üstökösben... a mosolygó napban...
S ha csörögni hallja idelenn a lánczot:
Mennydörögve járja végig a világot.

Ifjuságom.

Berek alatt bolygok
Félálomban, félig ébren,
Szomoru dal hallik
Messziről a csöndes éjben.

Tán haldokló hattyú
Bucsúzik e szép világtól?
Vagy levelek sirnak,
A mint hullnak a virágról?

Se nem levélsírás,
Se nem hattyú fájó dala,
Tovaszálló tündér,
Ifjuságom végsóhaja.

Megállj, megállj...

Megállj, megállj, ifjuságom,
Ne szállj még el!
Ősz hajamat főd be rózsá
Levelével!
Lehelj egyet még szivemre
Hadd dohogjon!
Ez a világ rám is még hadd
Mosolyogjon!

Sietsz, illansz fényesen, mint
A pillangó -
Sirva csendül utánad egy
Bús harangszó.

Megsiratlak, szép tavasza
Életemnek!
Halottaim, csillagaim,
Eltemetlek!

Le a porba! Nem tudok már
Fennrepülni.
Csak te benned, mulandóság,
Elmerülni,
Nézni, nézni kandallótűz
Hamvadását,
S hallgatni az őszi eső
Kopogását.

Mit is mondott Anakreon?

Vásár az élet... (Régi nóta!
De mi van uj a nap alatt?)
Járok-kelek a nagy tömegben,
Nézegetem a sátrakat.
Ez ember itt árulja lelkét,
A lélek most olcsó nagyon -
Fiúk, fiúk, ej vigye patvar!
Mit is mondott Anakreon?

Sátrak alól leány, menyecske
Jobbra tekint, balra kacsint;
Arcza piros, fehér virágát
S ajka mézét árulja mind.
Hej szerelem, magasztos érzés!
Mivé lettél a piacon?
Fiúk, fiúk, ej vigye patvar!
Mit is mondott Anakreon?

Amott egy úr keresztet árul,
Szép csillogó érdemjelet;
Ni! a vevő mellére tüzi,
S mindjárt nagyobb a tisztelet.
Mily peczkesen sétál alá s föl,
Nézzétek, a gőgös majom!
Fiúk, fiúk ej vigye patvar!
Mit is mondott Anakreon?

Poéta is, lanttal kezében,
Lármát üt a sátor alól,
Szegény ördög! bús énekében
Egész világ fájdalma szól!
Érzéketlen a nagy közönség,
Nem hatja meg a fájdalom -
Fiúk, fiúk, ej vigye patvar!
Mit is mondott Anakreon?

Emitt ez a szép lenge sátor
A jog, szabadság sátora,
Körülte milyen czifra népség!
Csillog-ragyog a korona.
Árulnak itt népet, bilincset
S hazát kis és nagy árákon -
Fiúk, fiúk, czudar az élet!
Mit is mondott Anakreon?

Nyomorékok egész csapatja
Imádkozik meg énekel,
Mankós honvéd, vak, sánta koldus
Egymás között versenyre kel.
Kezét, lábát, sebét mutatja
Végig az utczasarkokon -
Fiúk, fiúk, de rongy az élet!
Mit is mondott Anakreon?

Hársak alatt...

Hársak alatt ülök, rám borult az alkony,
Szegény édes anyám mit csinál most vajjon?
Lombos ákácza alá kiül a kis padra,
Szomorú szívében sorsomat forgatja.

Méla csend köröttem... a csenden keresztül
Távol szülőföldem kis harangja csendül.
Édes ezüst hangja szép álmokba renget -
S ákácza alatt ülök édes anyám mellett.

Ha majd eltemetnek...

Ha majd eltemetnek,
Tudom, elfelednek,
Híre, nyoma sem lesz
Egyszerű nevemnek.

De szívem porából
Egy rózsaszín talán,
Kéblére tűzi majd
Egy szép pásztorleány.

Oh költészet!

Oh költészet, mi vagy nekem?
Tündérleány, szerelmesem.
Égő ajkad ajkamon csügg,
Lelkem szivod csókjaiddal -
S félig-félig betakarsz már
Szemfedővel: fátyoloddal.

Oh költészet, mi vagy nekem?
Piros fényű szövétnekem.
Komor sziklák csúcsaira
Híntegetsz te csak világot,
Kerülsz a dalos mezőt,
Arany pillét, gyöngyvirágot.

Oh költészet, mi vagy nekem?
Vad fergeteg a tengeren.
Hárfád mellett a hullámok
Kincses hajót tánczoltatnak;
Ha kifárad: lefektetik
Szigetén a koralloknak.

Oh költészet, mi vagy nekem?
Vijjogó sas a bérceken.
Nagy suhogó sötét szárnyad
Felhők felett ring a napon,
Körmeid közt vérzik szívem,
Hulló csöppje fájó dalom.

János doktor.

János doktor híres doktor,
Tapasztaltam igen sokszor.
Ismeri az egész város,
Szereti a patikáros.
Követi jó régi elvét:
Megnézi a beteg nyelvét,
Onnan itél, rendel onnan
Bármiféle állapotban.
S kigyógyítja a beteget,
Tudniillik, hogyha lehet.
- János doktor híres doktor.

János doktor rendes, pontos,
Éjszaka is nagyon gondos.
Nem kell érte szaladgálni,
Csengetyűvel zajt csinálni
S fölkelteni mély álmából,
Nyugodalmas párnájáról.

Csak mennek a korcsomába,
Ott mindenki megtalálja
János doktort egészségben,
Hova hívják: várja ébren.
- János doktor híres doktor.

János doktor bölcs halandó,
Tudja: minden csak mulandó.
Ha meghal egy pácziense,
Csak ennyit szól: teringette!
Többet szólni nem érdemes,
Akár paraszt, akár nemes.
Nála csak egy az igazság:
Halál ellen nincs orvosság.
S iszik rá egy nagyot, hosszút,
A halálon így áll bosszút.
- János doktor híres doktor.

Mindhiába...

Mindhiába járok én már
Napfényes mezőben:
Olyan, mintha sétálgatnék
Kinn a temetőben.
Egy-egy fejfa minden fűszál,
Gyász van írva rája;
Porló szivek álmokképe
A pillangó s rét virága.

Mindhiába megyek én ki
A vadonerdőbe:
Nem vidit már boltozatos
Sátorának zöldje.
Bús zenéje az életnek
Már ott is sohajtgat,
Fájó szivek hulló könnye
Lombjain a rezgő harmat.

Mindhiába próbálgatom,
Öröm, a te hangod:
Hallom egyre szívem mélyén
A siró harangot.
Azt az eltűnt tarka mezőt,
Zöld erdőt siratja -
Isten veled, kék ég, tavasz,
Fényben dalló kis pacsirta!

Szeretem...

Szeretem a buzgó, vallásos éneket,
Mely tiszta sziveknek mélyében született,
Liliomszárnyakon repül az ég felé,
Isten trónja elé.

E zagyva utczai zshivajt nem kedvelem!
Látom, komédia! Nem istenfélelem!
Szemforgató csapat rekedt porhangjai,
Nincsenek szárnyai.

Kimegyek a kertbe, itthagynom e zshivajt,
Ott kis madár dalol s a lombos ág sohajt.
Lelkem dal-, illatban repül az ég felé,
Isten trónja elé.

Vége, vége!

Sirathatsz már, édes anyám,
Bizakodva ne nézz reám!
Eddig egyre biztattalak,
Most látom, hogy megcsaltalak.
Öregséged hű gyámola
Nem lehetek én már soha.
Fekete gyász az én házam,
Nyomoruság lakik nálam,
Nem tudom lerázni lánczát,
Isten neki fogja pártját,
Fiadnak nincs szerencséje -
Vége, vége!

Sirathatsz már, kis hugocskám,
Te se jöhetsz lakni hozzám!
Fuvó szélről nem óhatlak,
Tisztesen nem járathatlak,
Gyöngykaláris, selyemkendő,
Piros csokros kis czipellő,
Bársony ujjas - mind oda van!
Az ígéret, lásd, hasztalan!
Tiszta légy, te liliomszál,
Imádkozzál és dolgozzál,
Hulljon orczád veritéke -
Vége, vége!

Sirathatsz már, én szerelmem,
Ne bizakodj' te se bennem!
Keress, lelkem, mást magadnak,
Ne átkozz meg, hogy elhagylak.
Kórót ha látsz hányva-vetve:
Ne jussak én az eszedbe.

- Hideg van kinn, hideg van benn.
Egy sugár sincs a szivemben.
Szél tördeli a fagalyat,
Erdő, mező, rét sohajtgat.
Lehullt minden ékessége -
Vége, vége!

Isten veletek, magas jegenyék!

Isten veletek, magas jegenyék!
Hányszor tükrözte isten kék egét
Ábrándos lelkem, ott alattatok!
De sok szépet is elsusogtatok!

Susoghattok már, mese csak, mese!
Lelkemből elszállt isten kék ege,
Behunyta a nap örökre szemét -
Isten veletek, magas jegenyék!

Szeged.

Szeged, óh szép Szeged, honszerelem fészke!
Déliabos Alföld örök szemefénye!
Nem te voltál bölcsőm áldott ringatója,
De szeretlek, mintha te ringattad vóna.
Nyugton halok, ha rám koporsó itt zárul,
Ugy szivembe' nőttél második hazámul!

Szeretem egyszerü, jó magyar népedet,
Nem hajlong, nem imád faragott képeket.
Ősi jellemének nem árt a szegénység,
Napbarnított arczán ott ül a kevélység.
De térdet-fejet hajt s magát megalázza
A templomba hívó kis harang szavára.

Ölti föl a hajnal biboros palástját:
Munkával köszönti égi mosolygását.
Forgatja földjének minden kis göröngyét,
Hullatja közéje veritéke gyöngyét.
A leszálló alkony álmot terít rája,
Ha egy darab kő is pihenő párnája.

Rétje selyem füvén furulya, kolomp szól,
Nevető szőlőfürt kel ki a homokból.
Sárga aranykalászt renget a rónaság,
Isten áldásával játszik a délibáb.
Szép kévesorokban olvassa jövőjét,
Békével költi el munkája gyümölcsét.

Egyszerű szivéből egyszerű dal zendül,
Sebes szikraként száll a rónán keresztül,
Megfogan, megpihen messze bérczek alján,
Szerelmes leányok csókratermett ajkán,
Nádas kunyhájába vissza-visszaszárnyal
Édes üzenettel, erdők illatával.

Nádas kunyhájának szelid mécsvilága
Boldogságot áraszt csendes otthonára.
Aki betér oda, vándor, hazátlanul,
Tűzhelyet, családot szeretni megtanul.
Nemzeti őserő tiszta lángja mellett
Tűzet fog a lelke: égő honszerelmet.

Nemzet drága kincse, óh te legszebb csillag!
Ez a nép dobogó szive mélyén ringat.
Csillagok ezrivel hullhatnak az égről:
Te mindig ott maradsz tündöklő vezérül,
Vezeted sötétben, fénylő napvilágon...
Törhetetlen hittel csügg a szabadságon.

Haza és szabadság: álmai virága,
Ezt szövi, himezi sohajba, imába,
Ekevassal írja a róna rögébe,
Beoltja a fáknak fakadó rügyébe.
A hömpölygő Tisza, amerre megy, zúgja;
Magyarság növekvő győzelme az útja.

Tűzoszlop vagy, Szeged! világító fáklya!
Hütelén népeket visszaverő bástya.
Magasra kivont kard a nemzet kezében,
Virrasztasz, virrasztasz honnak őreképen!
Aki gyilkot emel az édes anyára,
Lesujtja, mint *akkor*, haragod villáma.

Századok viharát megálltad szilárdul,
Talpra állott néped a nagy tengerárbul.
Vakitón ragyogott lelke legszebb éke:
Röghöz ragaszkodó arany büszkesége.
Hontalan keservvel világgá nem széledt,
Mint a fecske, rakott romokon új fészket.

Palotáid, Szeged, sorra omolhatnak,
Martaléka lehetsz tüzeknek, haboknak:
Bölcsőjét ez a nép soha el nem hagyja,
Százszor is fölépit erős akaratja.
S honszerető lelke zúg a fuvó szélben,
Ott lebeg a tájon délibáb tükrében.

A lengyelek.

Szegény testvéreink! ha rátok gondolok:
Átsirnak szivemen haldoklók kinjai,
Lelkembe láncz csörög, Szibéria fuval,
Fehér havon piros vért látok omlani.
Mért nem csavarhatjuk ki azt a kancsukát
Kozák kezéből, mely pattog fejed felett?
Boldogtalan nemzet, hogy csak ölelhetünk!
Hogy nem törhetjük szét kemény bilincsedet!

Sirod sötét ölén, melyben már félig állsz,
Tudod-e még: velünk mi voltál egykoron?
Miként nap csókja a magasló bérctetőn,
Öröklét ragyogott fenkölt homlokodon.
Letépte durva kéz az illatos babért,
Cziprust rakott reád a koszoru helyett -
Boldogtalan nemzet, hogy csak sirathatunk!
Hogy nem törhetjük szét kemény bilincsedet!

Ha eltiport is a vad önkény, nyers tömeg:
Fennen villogtatád te értünk kardodat;
De, mint mi éretted, hiába harczolál:
Magyar szabadság is mi lett? Bús áldozat!
Dembinszki, Bem apó... s a lengyel légió
Hős vére festette a csatatéreket -
Boldogtalan nemzet, a hálaszó kevés!
Hogy nem törhetjük szét kemény bilincsedet!

Maradt-e még borús keblednek egy helye,
Hol a hit örökdő szolid csilláma ég?
Hogy könnyebben viseld nehéz keresztedet:
Te porba gázolt nép! remélsz, remélsz-e még?
Vagy, mint a nagy beteg, ki régen haldokol,
Talán ohajtod már a pihenő helyet?
Boldogtalan nemzet, hogy csak biztathatunk!
Hogy nem törhetjük szét kemény bilincsedet!

Mi lássuk-e vajjon te benned a jövőt?
Vagy a mi sorsunkban új hajnalpirt te láss?
Oh hit, remény, ne csalj!... Harsog még a vihar,
Lesz a világon még egy nagy feltámadás!
A zsarnokok ellen mind valamennyi nép
Örök diadalban fog egymással kezét -
Boldogtalan nemzet, hej, még az messze van,
Mig összetörhetjük kemény bilincsedet!

Ne szállj, lelkem, ne szállj!

Ne szállj, lelkem, ne szállj, ki a temetőbe!
Nagy bánatba esel, beteg leszel tőle.
Fájdalom betüje minden kis fejfája,
Csüngő szomorufüz sirok cziterája,
Szél veri a nótát porló halottaknak,
A lengő fűszálak könnyet harmatoznak.
Sohajt a koporsó, szive meg-megdobban,
S hervadsz, mint a virág őszi fuvalomban.
- Napsütötte dombnak szállj el sátorába:
Fölvidit az öröm nevető borága.

Ne szállj, lelkem, ne szállj gyöngyös tengerekre,
Megcsal az oczeán csöndes sima tükre.
Kebelén ring a nap: ég királyleánya,
Hosszu aranyhaját csókolja, himbálja,
De szerelme muló: s haragosan nézi,
Kagylófésűjével ránczigálja, tépi;
Habjaiból kikél nagy sötét lovagja,
A vitorlás hajót sziklaszirthez csapja.
- Szállj te csak egy csörgő kis patak vizére,
Rózsalevél-sajkán rózsák szigetére.

Ne szállj, lelkem, ne szállj a ragyogó mennybe,
Tüzd magadra, mit ér a csillagok ezre!
Nincsen ott kökényszem, édesen kacsintó,
Nincsen ott piros ajk: csókos rózsabimbó.
Gyermekjátékait szárnyas angyal üzi,
Hidegen zengenek az ég csengetyüi.
Szebben szól idelelni kis falud harangja,
Szerelmes galambok turbékoló hangja.
- Szállj te csak a földön szép leány ölébe
S ölelő karjával elringat az égbe.

No, no, fejem!

No, no, fejem, legyen eszed!
Mit gondolsz, az istenért!
Ne engedd ott babrálgatni
A vén Idő ecsetét.
Ifjuságom barna fűrtjét
Behavazza czudarul -
Mit szólanak a leányok,
Ha a tél már rád borul?

Csak mondhatnám: érdemekben
Őszültél meg legalább,
Hej de mikor érdemidet
Nem ismeri a világ!

Kigondoltál egy-két verset,
Ennyi csupán az egész,
Azzal a sok millióval
Névtelenül odavész!

Öregedjél, fehéredjél,
Őszülj, fejem, csak tovább!
Soh'se busulj! Ez a világ
Ugy sem ér egy fakovát!
Majd betakar egy nagy kalap,
Egy pár deszka fedele -
Azt se tudják, milyen voltál:
Fehér-e vagy fekete!

A szegedi kántor.

Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor,
Bölcsésége nem hagyja el,
Mint az illó kámfor.
Tud vigadni takarosan,
Ha kell, hát éjfélig.
Tud busulni magyarosan,
Akár napkeltéig.
Vigadt is már, busult is már,
Isten tudja, hányszor!
Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor.

Bucsuztatót, nem kevesebb,
Csinált már egy zsákkal,
Eltemeti a halottat
Szép kádencziákkal;
Kibeszéli életének
Minden zegezugját,
Megrikatja a szegénynek
Minden pereputtyát.
Te se tudtad volna jobban,
Jó Petőfi Sándor!
Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor.

Szó a mi szó, de azért a
Rigmus nem egyforma,
Azt mondják, hogy néha szebben
Kiesik a sorja:
Gazdagabbnak ékebben
Zengi dicsőségét,
A szegénynek csendesebben
Pedzi üdvösségét.

Egyik olcsóbb, másik drágább,
Tudd meg ezt, óh vándor!
Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor.

Számon tart ő a városban
Minden vén halandót,
Tudja, melyik következik
Betenni az ajtót.
Betegeknek a halálát
Részvevően várja,
Szánja őket, hogy ha késik
A halál kaszája;
Ha kimulna: nem szenvedne,
Ugymond, szegény jámbor -
Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor.

E világon mindenkinek
Akad adósága,
Hát biz ettől ő se mentes,
Vigye el a kánya!
De betudja tömni száját
Kontós inasoknak:
Jertek majd, ha halljátok, hogy
Nagyon harangoznak.
Van is nekem pénzem máskor!
Nagy harangozáskor!
Nincsen olyan kántor több, mint
A szegedi kántor.

Szól is aztán az a harang,
Hej nagyon is gyakran!
„No, fiúk, ma jó napom volt!”
Tör ki vig szavakban.
Huzd rá, cigány, huzzad Kukacz!
Áldjon meg az isten!
Hogyha meghalsz, ne szomorkodj,
Eltemetlek ingyen!
Elevent is elbucsuztat
Ilyen mulatságkor -
Látva másnap - csodálkozik
A szegedi kántor.

Nem kell nekem koszorutok...

Nem kell nekem koszorutok,
Csak adjátok másnak!
Nem vagyok én lantosa a
Hivságos világnak.

Ne szóljon én rólam a hir
Harsány trombitája!
Többet adok egy tiszta szív
Egyszerű szavára.

Verseimet szavalgatják
Kis fiúk, kis lányok,
Jobban esik e gagyogás,
Mint magasztalástok.

Nép ajkán él egy-két dalom,
Névtelenül száll, száll...
Többet ér ez egy hervatag,
Hideg koszorunál!

Hosszu út.

Hol az ég a földdel
Összeölelkezik,
Az én fájó szívem
Oda kívánczik.

Szebb világ van ottan,
Valami azt súgja:
Édent varázsol a
Lehajló ég csókja.

S virul a boldogság
Paradicsomkertje,
Ott ragyog mindenütt
Az isten jó kedve.

Szinén a virágnak,
Énekén madárnak...
Üdvöt osztogatni
Angyalok lejárnak.

Ne ringass, reménység,
Oda el nem érek!
Nagyon hosszú az út,
Rövid ez az élet.

Minél tovább megyek,
Annál messzebb látszik -
Szegény szívem, veled
Az ég is csak játszik!

Falun.

Teremtő egy igaz isten,
Mit csináljak?
Tán bizony már vége is lesz
A világnak!
Két hete, hogy esik egyre,
Buggyborékol -
Még a kakas sincs oda ki,
A pitarba' kukorékol.

Ugy vagyok, mint a tormába
Esett féreg,
Beszorultam a szobába,
Esz a méreg,
A tavalyi ócska naptárt
Olvasgatom:
Csupa merő ostobaság!
Megöl a kin, az unalom.

Czi-czi-czi-czicz! Játsszom inkább
A macskával -
Hogy simogat, hogy czirógat
A farkával!
S mint valami rosz poéta,
Ugy dorombol;
Tán azért is haragszik rá
S ugrik neki a komondor.

Esik, esik, ahogy csak tud,
Szakad egyre -
És is nagyon neki vagyok
Keseredve.
Itt kesergek a falóczán
Itt busúlok:
Testem-lelkem olyan álmos,
Olyan lomha, mint a tűzok.

Rokka mellől mosolyog rám
Ángyomasszony,
Töri fejét, hogy mivel is
Mulattasson.
Elbeszéli Genovévát,
Kártigámot...
S rektor uram kis malacját
Hogy lopták el a cigányok.

Sándor bácsi fúr, farag s majd
Ő mesélget;
Szörnyű módon emlegeti
Königgréczet:
Burkus elől a németek
Hogy futottak...

Életemben legelőször
Most hiszek csak obsitosnak.

Édes anyám a kabátom'
Varrogatja,
Egyebütt is jár azért a
Gondolatja!
Kérdezi, hogy mikor lesz már
Feleségem?
Biztatom, hogy nemsokára,
Nem hal ki a nemzetségem!

Esik, esik, egyre jobban,
Mérgebben;
Szénaboglya beázik a
Szérüskertben.
A padlás is kezd csepegni,
Csirren-csurran -
A kemenczepadka mellett
Huzódok meg szomoruan.

Ha soká tart ez az idő,
Meglássátok:
Uj özönvíz borítja el
A világot.
Hiszen ránk is férne ismét,
Szó sincs róla:
Sok gonoszság, sok czudarság
Megesett már Noé óta.

Czudar eső, ne bolondozz,
Állj el végre!
Csak addig, míg leszaladok
Az alvégbe.
Csak a mig őt két karomba
Egyszer zárom -
Akkor aztán, ha esel is,
Ha vissza nem jöhetek is:
Vigye manó, azt se bánom!

Egy koporsó.

Egy koporsó felhőalakban
Nyugat felé borongva száll,
Árnyat ver a futó habokban
Az alkony végsugarínál.

Festette tán a bölcs, nagy isten
Ég könnyinek bölcsőjeül?
Egy méla hang támad szivemben:
Mulandóság jelképeül!

S úgy tetszik, mintha a magasból
Halotti dalt is hallanék,
Felhők közül hozzám harang szól,
Koporsóra borul az ég.

Ottfönn talán angyalt temetnek
Esthajnalon a mennylakók?
Hunyó nap és bús fellegeknek
Hosszu sora a gyászolók?

Ki tudja, hogy ki fekszik abban?
Talán egy szép csillag pihen?
Hisz a csillag sem halhatatlan,
Hull, egyre csak hull fényesen.

Benned nyugszik talán, koporsó,
Lelkemnek tűnő csillaga?
Vigyed, vigyed, ez az utolsó!
A nap leszáll, temesd oda!

Lelkemhez.

Majd ha kilehellek egy haló sohajban:
Ne kövess a porba, légy te halhatatlan!
Szállj a kert ölére, liliom kelyhére,
Illatos tavasznak csillogó lepkéje!

Lengj a himes réten vig csapongó szárnyon,
Gyermekek szemében, mint szép hajnalálom!
Játszál velük, illanj, hogy megemlegessék -
Éltük alkonyán is legyen édes emlék!

Eleget busultál, sokat is szenvedtél:
Légy ezüst patak a pázsitos ligetnél!
Fürdeni tündér jár ott a hidon által,
Beborítja tükröd szép arany hajával.

Csörgedezz folyóba, kagylós tengerekre,
Ringasd a hajókat gyémánt szigetekre!
Szállj ki a vizekből színes szivárványnak,
Síró ég keblére tarka bokrétának!

Hullass fényporodból erdőre, mezőre!
Gyöngyvirág, nefelejcs, rózsza nő belőle.
Koszorúba fűznek ékes deli szüzek,
Oltártisztaságu homlokukra tűznek.

Ringj a rónaságon délibáb képében,
Reszkető nap ölel forró szerelmében.
Látogass föl hozzá sasszárnyakat öltve -
S áldásos harmatként szállj alá a földre!

Légy a puszta mélyén susogó, lombos fa,
Fektesd a vándorlót árnyas sátorodba!
Altatót felette, hogy jól megpihenjen,
Ágaidon rengő madársereg zengjen!

Havasi pásztortűz légy hideg éjszaka,
Úttalan didergők lobogó vigasza!
Árva bujdosókat védj az üldözőktől,
Sűrű sötét fátyol, állj közöttük örül!

Gyöngyöző nedűvel légy virágos kancsó,
Gondokat elűző, örömet fakasztó!
Zengő hangszereknek nevető nótája,
Hogy a bánatos szív felviduljon rája.

Ragyogó mezébe öltözz a reménynek,
Tündökölj előttük, kik nyomorban élnek!
Kézen fogva vezesd szirteken, örvényen,
Szemüket is csókok zárja le gyöngéden!

Koronás tündére légy a fenyveseknek,
Repülj virághintón, pillangók követnek,
Ajakadról balzsamot szórj a levegőbe,
Hogy a szegény beteg meggyógyuljon tőle!

Dicsőítsd az istent: zengj örök hálásan
A templomba hívó kis harang szavában!
Kisérd ki nagy útján a holtat siratva,
Hánynak nincs senkije, a ki megsirassa!

Gyászoló ciprusnak menj a temetőbe,
Hol feledve porlad a dalok költője!
Változz át gazdagon termő kenyérfára:
Álmodó lantosnak boldog legyen álma!

Enyhe fuvalomként kelj a hűs berekből,
Fujj a napsütötte téreken keresztül!
Töröld le kendőddel orcáját a népnek,
Veritékcsöppjei a hazáért égnék.

Szállj, mint eleven láng, az ifjak szívébe!
Rajzolódjék mélyen a haza szent képe,
Hogy az életnél is hivebben szeressék
S dobjanak el érte hivságos szerencsét!

Haragos viharban villámod cikázzon
Dölyfös kényurakra végig a világon!
Kapt le a koronát átkozott fejről,
Ki az örök jogot eltiporni készül!

Törd szét a bilincset, kard csengjen helyébe!
Zúgj egy fönséges dalt nemzetek fülébe!
Büvölje meg sorba, zsoltárként dalolják,
Visszhangozza minden: „Szabadság! szabadság!”

-&-